

gemeente
Weststellingwerf

GRP Weststellingwerf 2016 - 2020 hoofdrapport

anteagroup

GRP Weststellingwerf 2016-2020

Hoofdrapport
Definitief

projectnr. 266633
revisie 05
31 maart 2016

auteur(s)

Aale Boek
Niels IJsseldijk
Melle Buruma
Gerlof Huisman

Opdrachtgever

gemeente
Weststellingwerf

Postbus 60
8470 AB WOLVEGA

datum vrijgave

31/3/16

beschrijving revisie 05

Definitief – vastgesteld in de Raadsvergadering
van 7 maart 2016

goedkeuring

G. Huisman

vrijgave

J.L. Hof

Projectgroep bestaande uit:

Gert-jan Warrink	Ooststellingwerf
Willem de Vries	Weststellingwerf
Siebrand Hulshoff	Opsterland
Heerco Bergsma	Opsterland
Hans Valk	Wetterskip Fryslân
Jelke Bosma	Wetterskip Fryslân
Aale Boek	Antea Group
Niels IJsseldijk	Antea Group
Melle Buruma	Antea Group
Gerlof Huisman	Antea Group

Tekstbijdragen:

-

Fotografie:

-

Vormgeving:

Antea Group

Datum van uitgave:

31 maart 2016

Contactadres:

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN

Copyright © maart 2016

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Blz.

1	Inleiding	3
2	Kwaliteitsvisie gemeentelijke watertaken	5
2.1	Proces kwaliteitsvisie	6
2.2	Meetlat; kwaliteitsaspecten.....	7
3	Wat moeten wij doen? Taken en verplichtingen.....	9
3.1	De taakstellingen en verplichtingen van de betrokken partijen	9
4	Waar staan wij? Een blik op de situatie in 2014	11
4.1	Evaluatie Gemeentelijk Rioleringsplan 2010 - 2014.....	11
4.2	De arealen.....	14
4.3	De resultaten van de nulmeting 2014 op hoofdlijn	15
5	Wat vinden wij belangrijk? nadere toelichting op onze ambities	21
5.1	Wat is ambitie?	21
5.2	Proces	21
5.3	Waar is welke kwaliteitsniveau wenselijk?	22
5.3.1	<i>Ambitie stedelijk afvalwater</i>	<i>22</i>
5.3.2	<i>Ambitie hemelwater</i>	<i>24</i>
5.3.3	<i>Ambitie grondwater.....</i>	<i>28</i>
5.4	Invulling opgave vanuit het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK)	29
6	Wat betekent dit? Beleidsscenario's	31
6.1	Scenario A: klimaatbestendig en duurzaam (riool)waterbeheer	32
6.2	Scenario A ⁺ : klimaatbestendig (riool)waterbeheer	34
6.3	Scenario B: in stand houden wat goed is en planmatig verbeteren	36
6.4	Activiteitenprogramma's	38
6.5	Organisatie	39
7	Wat betekent dit? Koers financiën.....	41
7.1	Toerekening kosten.....	41
7.2	Wie betaalt momenteel?	41
7.3	Heroverweging heffingsgrondslag.....	42
7.4	Heroverweging afschrijvingsmethodiek	43
7.5	Ontwikkeling tarief rioolheffing	44
8	Wat spreken wij af?	45

1 Inleiding

Sinds de komst van riolering begin 1900 is de hygiëne van de Nederlandse huishoudens met sprongen vooruitgegaan. Ook het milieu is gebaat bij het bestaan van de huidige rioleringszorg. Het is nog niet zo heel lang geleden dat het verzamelde afvalwater rechtstreeks op sloten, vijvers en kanalen werd geloosd. Nu wordt al het afvalwater eerst gezuiverd voordat het in oppervlaktewater terecht komt.

riolering dient drie belangen:

1. bescherming van de volksgezondheid en volkshygiëne;
2. bescherming van het milieu;
3. het instandhouden van de kwaliteit van de leefomgeving.

In de gemeente Weststellingwerf ligt voor € 174 miljoen aan gemeentelijke rioleringsvoorzieningen in de grond. Alleen al aan het reguliere beheer van de riolering wordt jaarlijks circa € 1 miljoen besteed. Onvoldoende beheer en onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging. Er is dus een degelijke visie nodig met een achterliggend beheerplan om doelmatig en rechtmatig beheer toe te passen.

De gemeentelijke watertaken

Aanleg, beheer en onderhoud van riolering is een gemeentelijke taak die zijn wettelijke basis vindt in de Wet milieubeheer. Het Gemeentelijk Rioleringsplan (hierna GRP) geeft inzicht in de aanleg, tijdige vervanging, verbeteringen, beheer en onderhoud van de riolering en natuurlijk in de kosten van al deze factoren. Het opstellen en publiceren van een GRP is niet vrijblijvend. Sinds 1 januari 1994 verplicht de Wet Milieubeheer alle gemeenten daartoe. De termijn van het 3^e GRP is eind 2014 verlopen. Om aan de wettelijke planverplichting te (blijven) voldoen is dus een nieuw GRP noodzakelijk. De actualisatie van het GRP is in OWO verband opgepakt.

Doelstelling GRP

Dit GRP beschrijft de beleidsvoornemens en (bijbehorende) maatregelen voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval-, hemel- en grondwater in de gemeente Weststellingwerf voor de periode 2016-2020. Het beleidsplan vertaald voorgenomen maatregelen in een kostendekkingplan en geeft aan welke gevolgen dit heeft voor de rioolheffing.

Opgave vanuit het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK)

Tegenwoordig is het echter niet alleen meer 'goed passen op' de riolering. Het accent ligt steeds meer op efficiëntie, doelmatigheid, rechtmatigheid: meer kwaliteit én minder kosten. Logisch, de burger betaalt, elke mogelijke lastenverlichting, bijvoorbeeld door het toepassen van de nieuwste innovaties, moet daarom onderzocht en afgewogen worden. Daarnaast is het geen sinecure alle belanghebbenden te verbinden en alle kennis en inzicht op de goede plaats te benutten.

In heel Nederland wordt dan ook gewerkt aan een kostenbesparing in de (afval)waterketen. Het Landelijk Bestuursakkoord Water 2011 kijkt hierop toe. In het verlengde daarvan hebben de Friese waterketenpartners in het Provinciaal Bestuurlijk Overleg Water van 12 oktober 2012 aangegeven in 2020 **structureel € 12,1 miljoen euro** minder meerkosten te willen hebben op de **jaarlijkse kosten**. Voor de afvalwaterketen (dit is exclusief de taken van het drinkwaterbedrijf) komt de besparing neer op 11,5 miljoen euro, waarvan 7,8 miljoen euro voor de Friese gemeenten en 3,7 miljoen euro voor het Wetterskip.

Om de doelen uit het bestuursakkoord te realiseren, is het de uitdaging voor gemeenten en Waterschap(pen) om intensief samen te werken, slimmer te investeren en slimmer te beheren.

De gemeenten Opsterland, Weststellingwerf en Ooststellingwerf werken al langere tijd op verschillende fronten samen. In het belang van elkaars krachten benutten wordt het onderzoek naar het besparingspotentieel in de waterketen dan ook in OWO verband opgepakt.

Keuzes maken

In dit GRP worden keuzes gemaakt. Niet alleen keuzes voor het bepalen van de prioriteit maar ook keuzes bij de gewenste kwaliteit. Vragen als 'wanneer is "water-op-straat" acceptabel?', 'hoe lang mag een rioolgemaal in storing staan?', 'Mogen ambities naar beneden bijgesteld worden om besparingen te realiseren?' en 'Mogen besparingen tot (hogere) risico's leiden?' staan hierbij centraal.

Implementatie besparingsnotitie in GRP

Er is voor gekozen het onderzoek naar het besparingspotentieel parallel met het opstellen van het nieuwe GRP uit te voeren. In het belang van elkaars krachten benutten is het onderzoek naar het besparingspotentieel in de waterketen en het actualiseren van de GRP's in OWO verband opgepakt. Daarbij heeft voortdurend een wisselwerking plaats gevonden met de conclusies en voorstellen vanuit de besparingsnotitie. Op die manier zijn de voorstellen tot besparing direct geactiveerd en geïmplementeerd in het beleid. In het traject zijn een aantal bestuurlijke stappen opgenomen. Hier is voor gekozen om regelmatig, tijdens het vrijkomen van resultaten, uitkomsten bij het bestuur te toetsen, richting te proeven en te informeren. Hiermee heeft de ambtelijke werkgroep de bestuurlijke barometer gespeeld en is de koers getoetst.

Van beleidskader naar operationele plannen

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het stellen van het beleidskader, het college is vervolgens verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleidskader. Het is aan het college hoe zij op een doelmatige en efficiënte wijze dit beleidskader invult. Met dit GRP wordt het beleidskader voor de gemeentelijke watertaken vastgesteld voor de periode 2016 tot en met 2020.

De komende jaren kunnen inzichten en plannen wijzigen. Daardoor dienen zich mogelijk nieuwe projecten aan. Deze ontwikkelingen worden in de operationele plannen meegenomen. De gehanteerde planperiode geeft echter over een redelijke termijn zekerheid voor een gericht rioleringsbeleid en biedt voldoende flexibiliteit voor een tijdige bijsturing. Het college rapporteert jaarlijks de Raad over de voortgang met het daarbij behorende financiële overzicht.

Planvorming, betrokken partijen

Dit GRP is onder begeleiding van Antea Group opgesteld. Bij de planvorming is een ambtelijke projectgroep betrokken met medewerkers vanuit de afdelingen Ruimte en Middelen. Vertegenwoordigers van Wetterskip Fryslân hebben eveneens zitting in deze projectgroep. Provincie Fryslân is als vast agenda lid tussentijds op de hoogte gesteld van voortgang en inhoud van de planvorming.

Artikel 4.23 Wet Milieubeheer

Vanuit de Wet milieubeheer is het verplicht om tenminste de volgende partijen bij het planproces van het GRP te betrekken:

- beheerder van de zuiveringstechnische werken
- beheerder van het ontvangend oppervlaktewater
- gedeputeerde staten

Leeswijzer

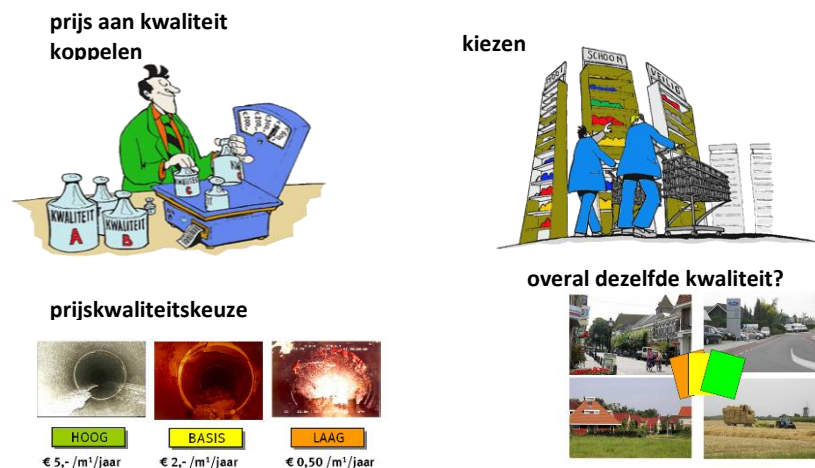
In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het proces rondom de kwaliteitsvisie. De taken en (wettelijke) verplichtingen komen in hoofdstuk 3 aan de orde. In hoofdstuk 4 wordt een blik op de huidige situatie gegeven. Aan de orde komt de evaluatie van het huidige GRP, de resultaten van de nulmeting en de beschikbare budgetten. Hoofdstuk 5 gaat in op de ambities; waar is welke kwaliteit wenselijk? Hoofdstuk 6 beschrijft het kwaliteitsscenario voor de komende planperiode. Hoofdstuk 7 beschrijft de financiële uitgangspunten en consequenties van dit scenario. De besluitvorming en operationalisering zijn tenslotte in hoofdstuk 8 beschreven.

Het GRP bestaat naast dit hoofdrapport uit een separaat achtergronddocument. Hierin is de (technische) onderbouwing opgenomen voor de gegevens uit dit hoofdrapport. Het achtergronddocument is dan ook met name bedoeld voor de vaktechnici terwijl het hoofdrapport bedoeld is voor het bestuur en de regisseur. In het hoofdrapport wordt waar nodig verwezen naar het achtergronddocument.

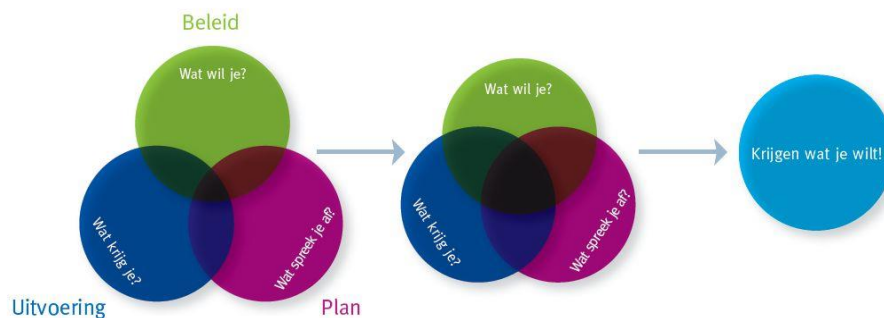
De resultaten van het onderzoek naar het besparingspotentieel in de waterketen zijn verwoord in de separate rapportage "Besparingsnotitie OWO gemeenten, Samenwerken in de waterketen".

2 Kwaliteitsvisie gemeentelijke watertaken

Bij het opstellen van dit GRP is (net als bij het GRP 2010-2014) een outputgerichte methodiek gehanteerd waarbij op basis van beelden en keuzes beleid wordt vastgelegd. Met deze methode is er een eenduidig inzicht in de koppeling tussen kwaliteit en kosten. Hierbij wordt gewerkt met meetlatten. Een meetlat koppelt verschillende niveaus van kwaliteit aan beelden en daarvoor staande normen. Aan elk kwaliteitsniveau hangt een ander prijskaartje.

Het opstellen van een kwaliteitsvisie resulteert in een praktisch en eenduidig uitvoeringsinstrument voor de beleidskaders van de gemeentelijke watertaken. Dit op een manier die duidelijk is voor beheerder, maar ook voor bestuurder, bewoner en ondernemer.

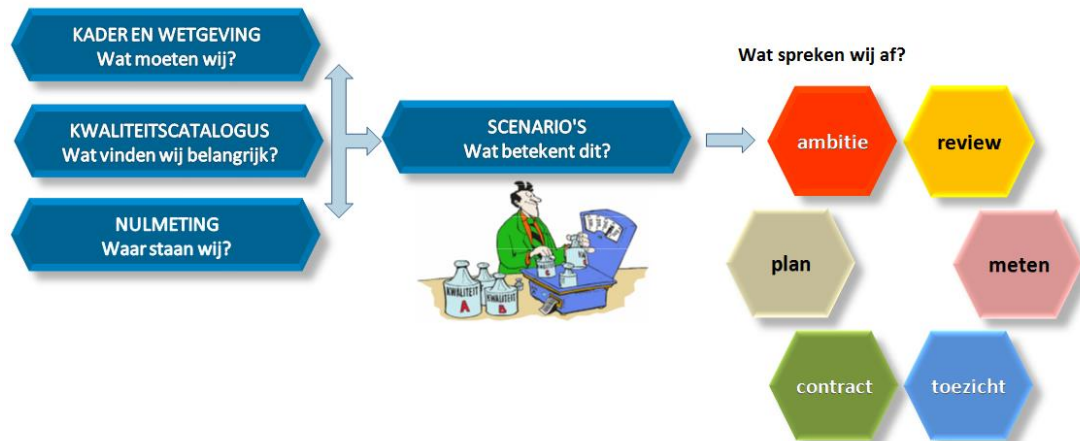
De beheerder, bestuurder, burger en ondernemer hanteren namelijk vaak verschillende begrippen als het gaat om de kwaliteit van de riolering. Vaak denkt men daarbij over hetzelfde te praten, maar is er verschil van mening over de betekenis van de gehanteerde begrippen.

Iedereen heeft bijvoorbeeld zijn eigen beeld van wateroverlast. Wat voor de één een schadepost is, is voor de ander 'slechts' een bron van ergernis. Weer een ander valt het wellicht niet eens op.

Mogen straten na een hevige regenbui korte tijd blank staan? Is water in de kruipruimte erg? Mag er verschil in kwaliteit zijn tussen woonwijken en bedrijventerreinen? Is water afvoeren via de straat een goed alternatief voor de afvoer via de riolering? Voor een goede communicatie is het van belang dat alle betrokkenen dezelfde taal spreken.

2.1 Proces kwaliteitsvisie

Hoe wordt een transparante afspraak vastgelegd die leidt tot een eenduidige invulling van het riool- en waterbeleid. Met andere woorden: hoe krijgen wij wat wij willen? Aan de hand van het onderstaande schema wordt het proces dat de kwaliteitsvisie ondersteunt, uitgelegd. Het GRP beschrijft met name de fysieke kwaliteit die bepaald wordt door het beheer, inrichting en gebruik van de voorzieningen.

Wat moeten wij?

Bij de invulling van de gemeentelijke watertaken gelden wetten en regels. De taakstellingen en verplichtingen die hieruit voortvloeien zijn deels bepalend voor de invulling van het scenario. In hoofdstuk 3 worden de verplichtingen van de betrokken overheden nader toegelicht.

Waar staan wij?

Eerst weten waar je staat en wat je hebt, en op basis daarvan keuzes maken; dat is waar de nulmeting over gaat. Door middel van de nulmeting wordt de huidige kwaliteit van het (riool)waterbeheer vastgesteld. De kenmerken van een nulmeting zijn:

- Verzamelen van informatie voor een strategisch en beleidsmatig niveau;
- Geven van de algemene en gemiddelde kwaliteitsindruk, opgebouwd uit vaktechnische items (bijvoorbeeld afvoercapaciteit, vuilemissie) en gebruikersitems (overlast, veiligheid, beleving).

In hoofdstuk 4 komt de nulmeting aan bod.

Wat vinden wij belangrijk?

Ondanks de taakstellingen en verplichtingen is er zeker ruimte om te differentiëren of te nuanceren. Daarnaast dienen er op onderdelen ook echt (beleids)keuzes gemaakt te worden. Hoofdstuk 5 gaat nader in op de ambitie voor de gemeentelijke watertaken. Met andere woorden: op welke plek is welke kwaliteit wenselijk?

Wat betekent dit?

Vanuit deze ambitieafweging wordt vervolgens het beleidsscenario voor de komende planperiode geformuleerd waaruit de Raad uiteindelijk de ambitie (het beleid) kiest. In het beleidsscenario wordt vastgelegd hoe de gemeente invulling geeft aan de drie zorgplichten, zodat ook burgers weten waar zij aan toe zijn. In hoofdstuk 6 wordt het beleidsscenario beschreven. Hoofdstuk 7 presenteert de gevolgen hiervan voor de rioolheffing. Er zijn varianten voor de kostendekking uitgewerkt waaruit de Raad uiteindelijk een keuze maakt.

Wat spreken wij af?

Het gewenste beleidsscenario wordt bestuurlijk vastgesteld, en bepaalt daarmee uiteindelijk het beleid. Hoofdstuk 8 gaat in op het advies en de verdere procesgang rondom besluitvorming en operationalisering.

2.2 Meetlat; kwaliteitsaspecten

Dit GRP beschrijft het beleidskader voor de gemeentelijke watertaken. Om tot een zo goed mogelijke beschrijving te komen van het beleidskader is de bandbreedte afgebakend. Het beleidskader richt zich op de kenmerken veilig, functioneel, heel en schoon.

veilig	- Is er gevaar voor omgeving en gebruiker?
functioneel	- Doen de voorzieningen wat ze moeten doen?
heel	- Verkeren de voorzieningen in een goede staat?
schoon	- Is er sprake van stank en milieuoverlast?

Met deze kwaliteitskenmerken worden technische eisen en gebruiksvoorwaarden aangegeven die gesteld worden aan de gemeentelijke watertaken en bijdragen aan de hoofddoelstellingen: bescherming van de volksgezondheid en volkshygiëne, van het milieu en het in stand houden van de kwaliteit van de leefomgeving.

In lijn met de drie zorgplichten wordt bij het beleidskader gewerkt met drie onderdelen (stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater). Voor elk van deze drie onderdelen zijn de kwaliteitsniveaus uitgewerkt in meetlatten. Deze zijn opgenomen in de kwaliteitscatalogus (zie ook hoofdstuk 4 van het achtergronddocument.).

Kwaliteitsniveaus

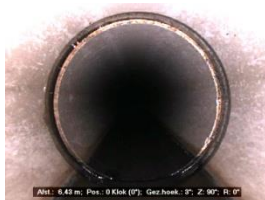
De kwaliteitsnormen worden uitgedrukt in drie kwaliteitsniveaus:

status kwaliteitscatalogus:

Antea Group werkt al jaren volgens het principe van kwaliteit- en procesgestuurd beheren.

In lijn met de Leidraad Riolering, NEN-publicaties en CROW-normeringen zijn door Antea Group normbladen en beelden voor de gemeentelijke watertaken samengebracht in drie kwaliteitsniveaus; de kwaliteitscatalogus.

Deze catalogus vormt de liniaal waarmee wordt gemeten waar wij nu staan (nulmeting) en waar wij uiteindelijk naar toe willen (ambitie).

H

hoog: goed onderhouden, bijna niets op aan te merken, geen overlast

B

basis: voldoende onderhouden, hier en daar wel wat op aan te merken, af en toe hinder

L

laag: sober tot wettelijk minimum, achterstand bij het onderhoud, af en toe kapot, soms overlast

Elk kwaliteitsniveau wordt met een kwaliteitsbeschrijving (norm) en een impressie van algemene foto's weergegeven in de kwaliteitscatalogus. De niveaus vormen de kern van elke kwaliteitsdiscussie. Zij bieden ruimte om te differentiëren of te nuanceren. Op welk onderdeel moet de kwaliteit hoger, waar mag het wat minder?

Bij bepaalde onderdelen is het niveau laag het niveau waarop aan het wettelijk minimum wordt voldaan. Per onderdeel of onderwerp kan een hoger ambitieniveau gekozen worden. Op die manier geeft de systematiek invulling aan de bestuurlijke keuzevrijheid die er is in het bepalen van de invulling van de gemeentelijke watertaken.

Struicturelementen

Het kwaliteitsniveau in Weststellingwerf hoeft niet overal gelijk te zijn. Een woongebied kan in kwaliteit verschillen met bijvoorbeeld een bedrijventerrein. Daarom zijn er struicturelementen (gebieden) benoemd die duidelijk verschillen in functionaliteit, inrichting en gebruik. In dit GRP de volgende vier struicturelementen onderscheiden:

publiekslocatie

woonwijk

bedrijventerrein

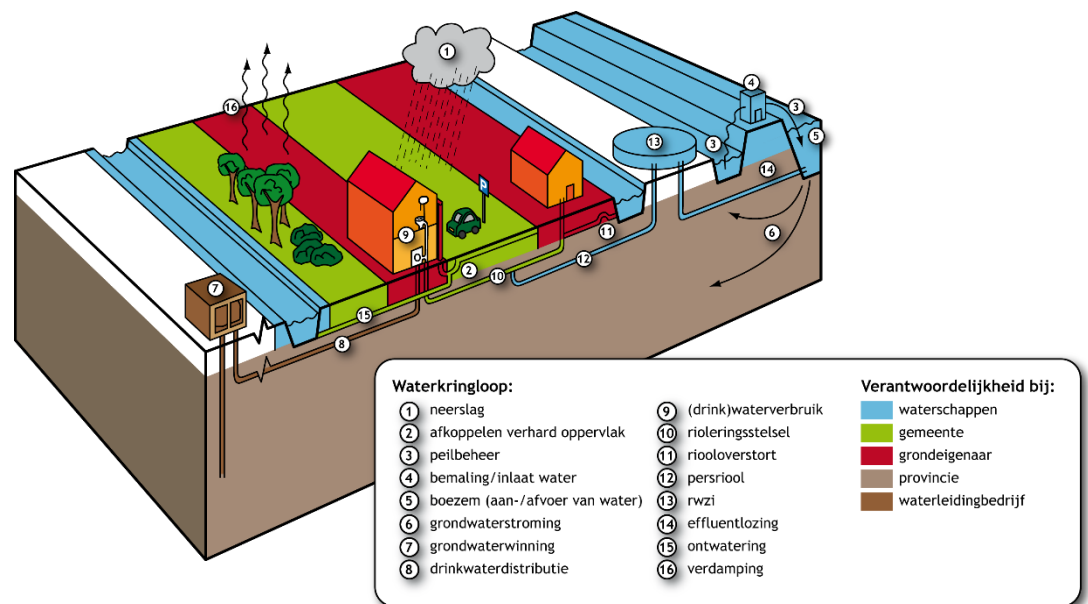
buitengebied

3 Wat moeten wij doen? Taken en verplichtingen

3.1 De taakstellingen en verplichtingen van de betrokken partijen

De zorg en verantwoordelijkheid voor water in de gemeente Weststellingwerf ligt, naast de gemeente, in handen van Wetterskip Fryslân, de Provincie Fryslân, drinkwaterbedrijf Vitens en particulieren/ondernemers.

De betrokkenen hebben verschillende taakstellingen en verplichtingen. Sommige verplichtingen zijn wettelijk vastgelegd, een aantal verplichtingen zijn vastgesteld in Europees, landelijk, provinciaal of regionaal beleid, maar ook zijn er eigen gemeentelijke normen bepaald, vastgelegd (en bestuurlijk goedgekeurd) in uitvoerend beleid. In sommige gevallen gaat het daarbij om resultaatverplichtingen, in andere gevallen zijn 'slechts' werknormen aangegeven.

De Wet milieubeheer, de Waterwet en de Gemeentewet bepalen elk voor een deel wat de gemeenten bij de gemeentelijke watertaken moeten doen en hoe ze het moeten organiseren.

Onderstaand schema toont op hoofdlijn de taken en verplichtingen van de betrokkenen.

grondeigenaar (particulier)	De grondeigenaar is verantwoordelijk voor de staat van zijn woning en perceel. Dit betekent dat hij zelf verantwoordelijk is voor het op eigen perceel treffen van maatregelen voor de inzameling van stedelijk afvalwater en afwatering van hemel- en grondwater. Zo is hij in eerste instantie zelf verantwoordelijk voor het hemelwater wat op zijn terrein valt. Ook de gevolgen van overtollig grondwater of een lage grondwaterstand vallen onder de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar. Pas als de particulier zich niet met redelijke inspanning van deze zorg kan ontdoen ligt er een taak voor de gemeente. Daarnaast heeft de particulier een zorgplicht. Hij mag niets doen waarvan hij kan verwachten dat het problemen oplevert voor het riool, de zuivering of het (water)milieu. De voorschriften zijn in diverse besluiten vastgelegd. Gemeente en wetterskip zien toe of de particulier zich hier ook aan houdt. Het ingezamelde huishoudelijk afvalwater dient de perceelseigenaar af te voeren naar de erfgrens. Hier gaat de verantwoordelijkheid over naar de gemeente. Vaak is op de erfgrens een zogenaamd ontstopningsstuk aangebracht. Hier kan in geval van een verstopping worden nagegaan in welke deel van de riolering de verstopping aanwezig is (particulier of gemeente).
gemeente West- stellingwerf	Vanaf de erfgrens verzorgt de gemeente de verdere inzameling en het transport van het huishoudelijk afvalwater (rioleringbeheer) tot het overnamepunt. Via een stelsel van ondergrondse leidingen en putten wordt het van huisaansluitingen en straatkolken afkomstig afval- en hemelwater ingezameld en afgevoerd naar de rioolgemalen. Via een persleiding wordt dit stedelijk afvalwater vervolgens verpompt naar een ander deel van het rioolstelsel of direct naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI). In dat laatste geval vormt het rioolgemaal het overnamepunt. Vanaf het overnamepunt is de waterkwaliteitsbeheerder (Wetterskip Fryslân) verantwoordelijk voor de verdere afvoer van het ingezamelde stedelijk afvalwater. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor de ontwatering van openbaar gebied en lokale opvang en afvoer van regenwater. Als onderdeel hiervan onderhoudt de gemeente een deel van de hiervoor noodzakelijke voorzieningen (watergangen). De gemeente draagt daarnaast nog zorg voor inrichting en beheer van gebieden en de integratie met andere beleidsterreinen.
Wetterskip Fryslân	Onder het motto 'Skjin wetter en droege fuotten' is Wetterskip Fryslân de beheerder van het water in Fryslân en het Groninger Westerkwartier. Het Wetterskip zorgt voor schoon water, voldoende water en veiligheid. Dit betekent dat zij zorg draagt voor de waterkering, de aan- en afvoer van water, het peilbeheer, het zuiveren van afvalwater, het oppervlaktewaterkwaliteitsbeheer en het gedelegeerd vaarwegbeheer.
Provincie Fryslân	De Provincie Fryslân formuleert het overall beleid (RO en Water) en is verantwoordelijk voor het diepe grondwaterbeheer, de zwemwaterkwaliteit en is vaarwegbeheerder van de belangrijke vaarroutes.
Vitens	Vitens is in de gemeente verantwoordelijk voor het drinkwater. Vitens haalt het drinkwater uit de grond of het oppervlaktewater. Het waterbedrijf zuivert hiervoor het water en pompt het naar hun klanten.
Rijk	Het Rijk bepaalt (o.a. op basis van de Europese Kaderrichtlijn Water) in het Nationaal Waterplan de hoofdlijnen van het landelijke beleid voor het waterbeheer.

4 Waar staan wij? Een blik op de situatie in 2014

Het 2^e GRP is opgesteld voor de periode 2010 tot en met 2014. Zijn de doelstellingen, maatregelen en ambities van dit GRP gerealiseerd? Waren er afwijkingen of tegenvallers? Resteren er nog acties? Om hier inzicht in te krijgen is dit GRP geëvalueerd. Naast het GRP zijn er ook andere beleidsstukken waar richtlijnen, normen en uitgangspunten in zijn vastgelegd én waarmee rekening moet worden gehouden bij het opstellen van dit nieuwe GRP (onder andere de optimalisatiestudie en het Fries Bestuursakkoord Water). Ook deze zijn onder de loep genomen.

De evaluatie van het 2e GRP, de analyse van de overige beleidstukken, de areaalgegevens en de nulmeting zijn breed uit geanalyseerd en beschreven in hoofdstukken 5 tot en met 8 van het achtergronddocument. Dit hoofdstuk bevat een opsomming van de hoofdlijn.

4.1 Evaluatie Gemeentelijk Rioleringsplan 2010 - 2014

Het scenario "klimaatbestendig en duurzaam (riool)waterbeheer" is door de Raad als ambitie vastgesteld voor de periode 2010-2014. Onderstaand schema toont het bijbehorend ambitieprofiel.

		publieks- locatie	woonwijk	bedrijven- terrein	buiten- gebied
afvalwater	inzameling van afvalwater	B	B	B	B
	transport van afvalwater	B	B	B	B
	lozing/uitstoot van afvalwater	B	B	B	B
hemelwater	omgang met hemelwater	H	H	H	B
	wateroverlast vanuit de riolering	H	H	H	-
	wateroverlast vanuit het oppervlaktewater	B	B	B	-
grondwater	grondwateroverlast	B	B	B	-

De feiten op een rij

- Beheer en onderhoud:
 - 2010-2014: 31,8 km gereinigd riool geïnspecteerd;
 - onderhoud pompen, drukriolering, persleidingen en randvoorzieningen is volgens planning uitgevoerd.
- Nieuwe riolering (aanleg en vervanging):
 - 2010-2014: 10,8 km vrijval riool.
- Onderzoek en gegevensbeheer:
 - 2010-2013: actualisatie basisrioleringsplannen afgerond;
 - 2010-2014: diverse onderzoeken zijn of worden uitgevoerd om de bouwstenen voor dit GRP op te stellen c.q. te actualiseren (waaronder OAS Wolvega en grondwaterbeleidsplan Weststellingwerf);
 - Voor de rioolgemalen is er in 2011 een gemalenbeheersysteem aangeschaft.
- Verbeteren waterkwaliteit:
 - twee overstorten zijn verplaatst om de overlast voor burgers te beperken en een waterkwaliteitsknelpunt te verhelpen.
- Bewustwording burgers:
 - het uitvoeren van de regentonnenactie heeft er toe geleid dat 365 particulieren een regenton hebben aangeschaft;
 - aanwezig met een stand tijdens het Lindefestival.

- Aanpakwateroverlast en verbeteren waterkwaliteit:
 - Voor het onderzoek naar de mogelijkheid om af te koppelen zijn er in de periode 2010-2014 van de kernen Wolvega, Noordwolde, Steggerda, De Blesse en Oldeholtgade afkoppelenplannen opgesteld;
 - In de planperiode zijn de voor het voorkomen van wateroverlast en het verbeteren van de waterkwaliteit de volgende werken uitgevoerd:
 - Aanleg HWA-riool Steenwijkerweg-Heerenveenseweg, Wolvega
 - Aanleg HWA-riool Steggerda
 - Aanleg HWA-riool Paaskamp, Noordwolde
 - Afkoppelen gedeelte Kerkdreef, Nijeholtpade
 - Aanleg HWA-riool in de Staatsliedenbuurt, Wolvega
 - Aanleg HWA-riool Van der Sandeplein en Van Harenstraat
 - Aanleg HWA-riool Hoofdstraat-oost – Rotanstraat, Noordwolde
 - Aanleg HWA-riool Dr. Dreeslaan, Wolvega

Stimuleren van afkoppelen

Een belangrijk accent van het GRP 2010 – 2014 is het scheiden van waterstromen door gemeente en particulier (afkoppelen). Door de waterstromen te scheiden neemt de belasting van de rioolzuiveringsinstallatie af en vinden er minder vervuilende overstorten plaats naar oppervlaktewater. Tevens biedt het scheiden van de waterstromen mogelijkheden tot het robuuster maken van het hemelwaterafvoersysteem. Door de klimaatveranderingen zal de intensiteit van de buien namelijk toenemen. Het creëren c.q. vergroten van bovengrondse afvoer en bergingsmogelijkheden draagt bij aan het tegengaan dan wel terugdringen van problemen door 'water-op-straat'.

Aan deze ambitie zijn de volgende acties gekoppeld:

- Als in de buurt wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) is het volledig scheiden van het schone hemelwater en het vuile afvalwater uitgangspunt.
- Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen duurzame systemen toegepast, waarbij vuil en schoon water gescheiden blijft.
- Burgers en ondernemers worden actief benaderd om oppervlak duurzaam af te koppelen.
- Door afgekoppelde oppervlakken anders te beheeren (geen chemische onkruidbestrijding) wordt vervuiling van afvloeiend hemelwater bij de bron aangepakt.
- De 60 knelpuntlocaties waar bekend is dat wateroverlast optreedt bij extreme hoosbuien (die eens per 10 jaar voorkomen) worden aangepakt (de stedelijke wateropgave).

De achterliggende jaren is een groot deel van deze maatregelen uitgevoerd. Door voortschrijdend inzicht is een deel van deze maatregelen de achterliggende jaren herzien.

Wolvega-Zuid

Het project Wolvega-Zuid heeft een tijd stilgelegen door onduidelijkheid over de subsidie vanuit het rijk en de herijking van de EHS gebieden. In 2014 is voor Wolvega-Zuid een bijdrage van de provincie verkregen. In 2014 is de voorbereiding gestart en de uitvoering zal starten in 2015 en doorlopen tot eind 2016. De verwachte uitgave voor dit project bedraagt circa € 1,0 miljoen.

Heroverweging koers Oldeholtpade en De Blesse

De maatregelen die opgenomen zijn voor de kern Steggerda zijn voor een deel uitgevoerd. De maatregelen die opgenomen zijn voor Oldeholtpade en De Blesse zijn niet uitgevoerd. De gehanteerde rekenmodellen voor de studie uit 2008 zijn nog eens tegen het licht gehouden. Om de rekenmodellen te toetsten aan de werkelijkheid is, in samenwerking met het Wetterskip Fryslân, in de periode 2013-2014 op een groot aantal plekken in het rioolstelsel metingen uitgevoerd.

De resultaten van deze metingen zijn bij het opstellen van het nieuwe GRP en de besparingsnotitie (periode maart-november 2014) nog niet uitgeschreven. Maar de eerste indruk is dat de resultaten van de metingen aardig overeenkomen met de resultaten uit de modellen. De metingen hebben ook een beter inzicht geleverd in de werking van het stelsel. Dit heeft er toe geleid dat verwacht wordt dat door slimmer sturen in het rioolstelsel tussen Boijl, Oosterstreek, Noordwolde, Steggerda, De Blesse en de rioolwaterzuivering in Wolvega, de maatregelen in De Blesse en Steggerda achterwege kunnen blijven. Verder is er een milieuvoordeel te behalen. Door slimmer te sturen zal er in vergelijking met de huidige situatie minder vuilwater overstorten vanuit het stelsel op oppervlaktewater en mogelijk is er nog een energievoordeel te behalen.

Inzicht in ligging en de toestand van het riool flink verbeterd

In 2006 is uit de benchmark rioleringszorg gebleken dat Weststellingwerf (in vergelijking tot andere gemeenten) op de onderdelen databasebeheer en inzicht in toestand en functioneren lager dan gemiddeld scoort. Inzicht in de toestand van het riool maakt het mogelijk om afgewogen keuzes te maken in de reparatie of vervanging van riolen. De aanbeveling om het inzicht in het stelsel te verbeteren is in 2006 gelijk in gang gezet, de koers is doorgezet in de planperiode van het GRP 2010-2014.

Reiniging en inspectie van riolering.

In de periode 2010-2014 is de beheerdata in het beheersysteem verder (aan)gevuld met actuele gegevens.

Daarnaast is in deze periode circa 32 kilometer vrijvervalrioel geïnspecteerd. Dit betekent dat inmiddels van 54% van het vrijvervalrioel inspecties beschikbaar zijn, ongeveer de helft daarvan betreft gedetailleerde inspecties van de gehele buis. Van deze inspecties is meer dan 70% niet ouder dan 5 jaar.

Afwijking financiële koers GRP 2010-2014

De achterliggende jaren hebben enkele wijzigingen geleid tot een afwijking van de financiële koers, waaronder:

- Vertraging in de investeringsplanning
Doordat maatregelen zijn uitgesteld (Wolvega-Zuid) en herzien (Oldeholtpade en De Blesse) is afgeweken van de financieringsplanning van het GRP 2010-2014. Dit heeft geresulteerd in een lagere financiële druk op de begroting. De geprognostiseerde kapitaallasten zouden volgens het GRP 2010-2014 in de jaarschijf 2014 circa € 1,39 miljoen bedragen (inclusief onderuitputting). De werkelijke kapitaallasten bedroegen in 2014 € 1,17 miljoen.
- Onderuitputting
Bij het kostendekkingsplan van het GRP 2010-2014 is voor de rekenperiode 2010-2030 structureel gerekend met 35% onderuitputting op de kapitaallasten. Destijds is tot deze keuze besloten omdat de achterliggende jaren (periode voor 2010) de daadwerkelijke uitgaven structureel lager lagen dan was begroot.

- Herijking formatiekosten
In 2009 bedroeg de doorbelasting van de eigen formatie circa € 400.000. De achterliggende jaren is deze doorbelasting door bijgestelde uurtarieven en aanvullende doorbelasting vanuit de staf en de buitendienst stapsgewijs toegenomen. In 2014 bedroeg de doorbelasting circa € 630.000.
- Doorbelasting compensabele btw
Met ingang van 2014 wordt de compensabele btw (jaarlijks € 150.000) toegerekend aan de rioolheffing.
- Tariefsverhoging rioolheffing niet doorgevoerd
De achterliggende jaren is de voorgestelde tariefsverhoging uit het GRP 2010-2014 niet overgenomen. In 2014 bedroeg het gecombineerde tarief van afvalwater + hemel- en grondwaterheffing € 149. Dit is gelijk aan het tarief uit 2011. Volgens het GRP 2010-2014 zou het gecombineerde tarief in 2014 € 169 bedragen.

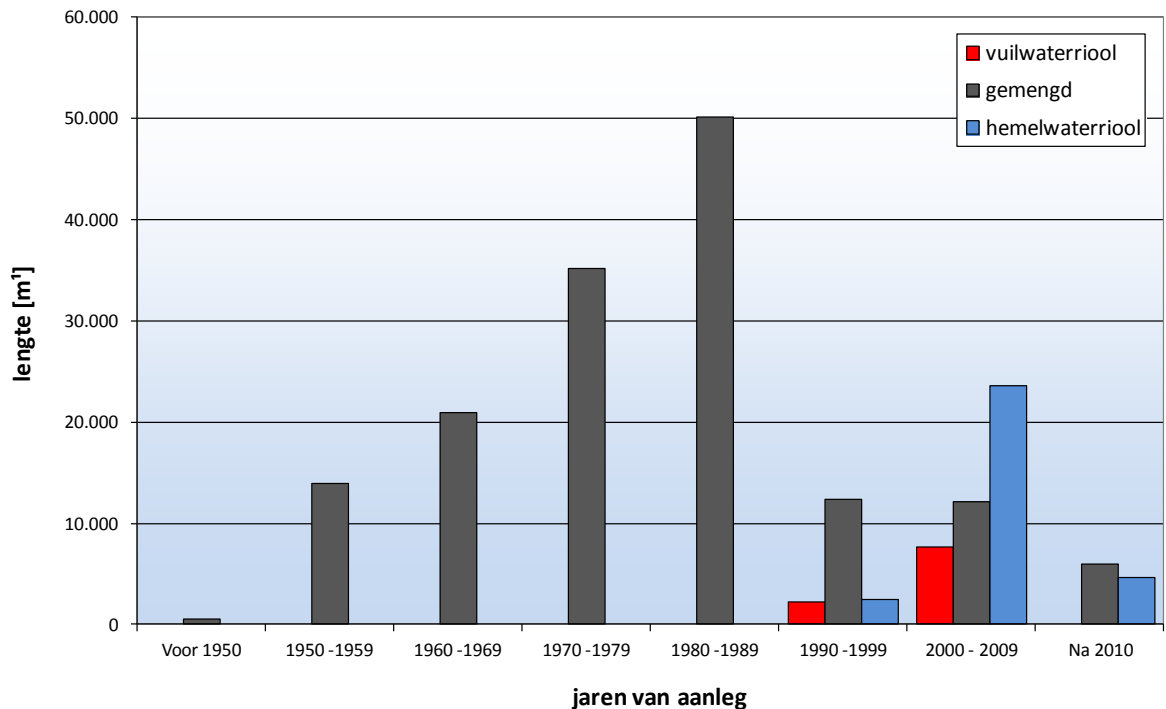
Deze afwijking heeft tot gevolg dat de beoogde dekkinggraad van de rioolheffing (97% in 2014) niet gehaald is. In 2014 bedroeg deze uiteindelijk 73%. Dit is nagenoeg gelijk aan de dekkinggraad in 2010/2011.

4.2 De arealen

In de gemeente Weststellingwerf ligt voor circa € 174 miljoen aan rioleringsvoorzieningen in de grond. De vrijverval riolering vertegenwoordigt verreweg de grootste waarde. De oudste, nog bestaande, riolen in Weststellingwerf stammen uit 1940. Dit betreft de gemengde rioolstelsels in de dorpskern van Wolvega.

In onderstaand grafiek en tabel is de leeftijdsopbouw van de vrijval riolering weergegeven. Tot begin jaren negentig zijn gemengde rioolstelsels aangelegd. De gemengde riolen die nadien zijn aangelegd betreft vervanging van slechte riolen in plaats van uitbreiding van het bestaand areaal. Al vanaf halverwege de jaren vijftig zijn in de uitbreidingen ook gescheiden rioolstelsels aangelegd.

Figuur 4-1: leeftijdsopbouw vrijval riolering [bron: GBI; peildatum september 2015]

4.3 De resultaten van de nulmeting 2014 op hoofdlijn

Om de huidige kwaliteit van de gemeentelijke watertaken vast te stellen heeft een 'nulmeting' plaatsgevonden. Onderstaande schema toont een samenvatting van de kwaliteitsindrukken per onderdeel en per structuurelement.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
inzameling van afvalwater	B	B	B	B
transport van stedelijk afvalwater	B	B	B	B > L
inzameling van overtollig hemelwater	B	B	B	-
verwerking van hemelwater in riolen	L > B	L > B	L > B	-
verwerking van hemelwater in de openbare ruimte	L > B	L > B	L > B	-
inzameling van grondwater	B > L	B > L	B > L	-
verwerking van grondwater	B	B	B	-

Vergelijk met nulmeting en ambitie 2009

In het kader van het GRP 2010-2014 is in 2009 een nulmeting uitgevoerd (zie onderstaand schema).

Weststellingwerf.nl		publieks-locatie	woonwijk	bedrijven-terrein	buiten-gebied
stedelijk afvalwater	inzameling van afvalwater	B	B	B	B
	transport van afvalwater	B	B	B	B
	lozing/uitstoot van afvalwater	B	B	B	B
hemelwater	omgang met hemelwater	B	B	B	B
	wateroverlast vanuit de riolering	L	L	L	-
	wateroverlast vanuit het oppervlaktewater	L	L	L	-
grondwater	grondwateroverlast	B	B	B	-

legenda: H hoog B basis L laag

(nulmeting 2009)

Met het vaststellen van het GRP 2010-2014 heeft de Raad de ambitie vastgelegd waarbij onderstaand ambitie-profiel behoort.

		publieks-locatie	woonwijk	bedrijven-terrein	buiten-gebied
afvalwater	inzameling van afvalwater	B	B	B	B
	transport van afvalwater	B	B	B	B
	lozing/uitstoot van afvalwater	B	B	B	B
hemelwater	omgang met hemelwater	H	H	H	B
	wateroverlast vanuit de riolering	H	H	H	-
	wateroverlast vanuit het oppervlaktewater	B	B	B	-
grondwater	grondwateroverlast	B	B	B	-

Ten opzichte van 2009 is de indeling van de kwaliteitscatalogus 2014 op onderdelen bijgesteld. Zo is bij de zorgplicht grondwater in de kwaliteitscatalogus 2014 sprake van 2 onderdelen, waar bij de kwaliteitscatalogus 2009 deze nog bestond uit 1 onderdeel. Aan de achterliggende indeling van kwaliteitsnormen is echter niks gewijzigd.

Onderling vergelijk met de nulmeting 2014 toont aan dat op onderdelen "verwerking van hemelwater in riolen" en "verwerking van hemelwater in de openbare ruimte" de eerste stappen zijn gezet van het laag kwaliteitsniveau naar het basisniveau. Bij de onderdelen "transport van stedelijk afvalwater" en "inzameling van grondwater" is daarentegen sprake van een lager kwaliteitsniveau. Dit is het gevolg van nieuwe inzichten (inspecties) waaruit blijkt dat de voorzieningen in een slechtere staat verkeren.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
inzameling van afvalwater	B	B	B	B
transport van stedelijk afvalwater	B	B	B	B > L
inzameling van overtollig hemelwater	B	B	B	-
verwerking van hemelwater in riolen	L > B	L > B	L > B	-
verwerking van hemelwater in de openbare ruimte	L > B	L > B	L > B	-
inzameling van grondwater	B > L	B > L	B > L	-
verwerking van grondwater	B	B	B	-

(nulmeting 2014)

Stedelijk afvalwater

Aansluitingen op riolering en IBA

In de periode 1984-1985 en in de periode 2004-2005 zijn vele percelen in het buitengebied aangesloten op drukriolering. In totaal zijn er 358 pompunits in het buitengebied aangebracht. Op dit moment zijn circa 11.300 percelen aangesloten op de (druk)riolering.

Daarnaast zijn er de periode 2006 - 2008 in het buitengebied door gemeente en Wetterskip IBA's aangelegd. Hiervan zijn 282 in eigendom bij de gemeente, 31 bij het Wetterskip. Daarnaast hebben een aantal particulieren zelf een IBA aangelegd. Dit exacte aantal is onbekend.

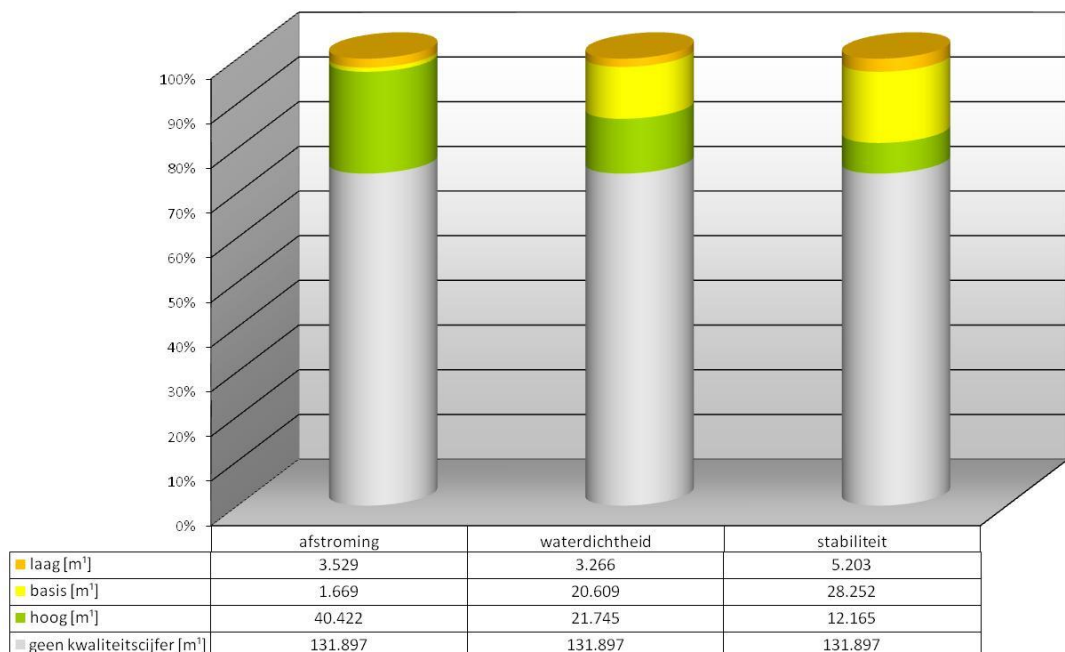
Momenteel zijn 643 percelen niet aangesloten op drukriolering of een gemeentelijk IBA. Voor deze percelen heeft de provincie de gemeente een ontheffing voor de zorgplicht verleend. De ontheffing voor de zorgplicht van deze percelen is in 2013 verlopen. Met het vaststellen van het Bestuursakkoord Water 2011 is het hebben van een provinciale ontheffing komen te vervallen. De gemeente bepaalt nu zelf (in samenspraak met het waterschap) vanuit doelmatigheidsoverwegingen of er in buitengebied wel of geen afvalwater wordt ingezameld.

Riolering

Voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater wordt gebruik gemaakt van 161 km vrijverval riolering. Via dit riool wordt het stedelijk afvalwater afgevoerd. In een groot deel van de vrijverval riolering (circa 151 km gemengd stelsel) wordt het stedelijk afvalwater samen met eventueel hemelwater in één buis afgevoerd naar de RWZI. In een deel van het vrijverval riool (10 km DWA-stelsel) wordt enkel afvalwater afgevoerd.

Technische staat riolering

Mede door de relatief jonge leeftijd verkeert de vrijverval riolering voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater (gemengd en DWA riool) in een goede technische staat. Van de totaal geïnspecteerde riolering (circa 45 km) verkeert circa 2% door slijtage (aantasting van de buizen) en schades (scheuren en verzakkingen) in een slechte staat (niveau laag).

Figuur 4-1: technische staat vrijverval riolering stedelijk afvalwater [bron: GBI, peildatum mei 2014]

Bedrijfszekerheid gemalen

In het rioolstelsel zijn 427 gemalen toegepast. De gemalen zijn een kritisch onderdeel binnen het rioleeringsstelsel. Uitval van een rioolgemaal kan al snel leiden tot overlast en schade. Om de bedrijfszekerheid te waarborgen wordt jaarlijks onderhoud aan de gemalen uitgevoerd. Gelijktijdig worden de gemalen geïnspecteerd en wanneer noodzakelijk grootschalige of kleinschalige reparaties uitgevoerd.

Bij een uitgebreide inspectieronde in 2013 is de kwaliteit van de gemalen inzichtelijk gemaakt, waarbij onderscheid is gemaakt in de onderdelen pomp, pompput, schakelkast, buitenopstellingskast en leidingwerk. Van 32% van de onderdelen is de kwaliteit slecht. In 2014 en 2016 worden deze onderdelen door reparatie of vervanging weer op het gewenste kwaliteitsniveau gebracht.

Praktisch alle gemeentelijke hoofdgemalen (37 van de 38) en circa 20% van de minigemalen zijn aangesloten op een geautomatiseerd signaleringssysteem. Bij deze aansluitingen is sprake van een continue controle op de werking van de gemalen en kunnen storingen en calamiteiten spoedig worden verholpen. Bij de minigemalen die niet zijn aangesloten op een telemetriesysteem vindt signalering plaats middels een rode lamp. Hierdoor is de afhandeltijd in geval van storing en calamiteiten gemiddeld langer en de borging van de bedrijfszekerheid daarmee minder.

In de kernen zijn in totaal 38 opvoergemalen toegepast. Van deze gemalen hebben 31 gemalen een reservepomp. Door de aanwezigheid van de reservepomp is de bedrijfszekerheid van het gemaal aanzienlijk hoger.

Hemelwater

Riolering

Voor inzameling en transport van overtollig hemelwater wordt gebruik gemaakt van 182 km vrijval rioleering. Via dit riool wordt het hemelwater wat op stoepen, daken, wegen, parkeerplaatsen en pleinen valt afgevoerd. In een groot deel van de vrijval rioleering (circa 151 km) wordt het 'schone' hemelwater samen met het vuile afvalwater in één buis afgevoerd naar de RWZI. Voor de technische staat van dit riool wordt verwezen naar Figuur 4-1.

Bij de overige 31 km rioleering wordt het hemelwater gescheiden ingezameld en afgevoerd naar oppervlaktewater of in de bodem. De kwaliteit van dit gescheiden hemelwaterriool is niet bepaald. Tot op heden is hiervoor (vanwege de jonge leeftijd van deze riolen) nog geen aanleiding geweest.

Afvoercapaciteit riolering

De riolering is bedoeld om bij normale buien probleemloos het water van wegen en daken af te voeren. Het rioleringsysteem is hiervoor gedimensioneerd op een bui met een herhalingstijd van eens per twee jaar.

De uitgevoerde hydraulische toetsingen (uit de BRP's) laten zien dat op enkele locaties de vrijval riolen niet aan deze norm voldoet. In theorie is sprake van water op straat situaties. Daar waar dit in de praktijk ook als zodanig is ervaren zijn maatregelen getroffen (afkoppelen en aanleg van gescheiden riolen).

'water-op-saat' situatie

De afvoercapaciteit van het rioleringsysteem is daardoor de laatste jaren verbeterd. Recent is door middel van meten en monitoren bepaald hoe robuust het systeem is. Uit vervolgonderzoek zal bepaald worden of en waar eventueel aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

Vuilemissie riolering

In een groot deel van het vrijverval riool (151 km) wordt naast het afvalwater ook overtollig hemelwater via dezelfde buis ingezameld en afgevoerd. Dit houdt in dat bij zwaardere buien het rioolstelsel volledig volloopt. Via de overstorten en/of randvoorzieningen wordt het (verdund) afvalwater dat niet door de riolering kan worden verwerkt, afgevoerd naar oppervlaktewater. Het oppervlaktewater kan hierdoor vervuild raken waardoor risico's voor de volksgezondheid en aantasting van natuurwaarden kunnen optreden.

Om dit zoveel mogelijk te beperken zijn de laatste jaren tal van verbeteringsmaatregelen uitgevoerd. Sinds vijf jaar voldoet de gemeente aan de eisen die in overleg met de waterkwaliteitsbeheerder (het Wetterskip) zijn opgesteld. Doordat de laatste jaren diverse afkoppelprojecten zijn uitgevoerd is de vuiluitwerp inmiddels nog verder afgenomen.

Bergingsmogelijkheden voor overtollig hemelwater

In 2008 is de stedelijke wateropgave voor Weststellingwerf bepaald. In dit onderzoek is een beperkt tekort aan beschikbaar oppervlaktewater berekend in Wolvega. Bepaald wordt of er nog daadwerkelijk maatregelen nodig zijn. In de overige kernen is voldoende oppervlaktewater aanwezig.

Grondwater

De bodemopbouw binnen de gemeente Weststellingwerf varieert sterk. In het grondwaterbeleidsplan Weststellingwerf is onderscheid gemaakt in twee hoofdtypen, namelijk de zandruggen bestaande uit zand (op keileem) en de beekdalen bestaande uit veen op zand. De grondwaterdynamiek van beide gebieden zijn totaal verschillend.

In de veengebieden wordt de waterstand zo hoog mogelijk gehouden om te voorkomen dat het veen inklinkt. Hier zijn grondwaterstanden hoger dan 0,7 m-mv eerder regel dan uitzondering. Op de dekzandruggen ligt de grondwaterstand in het algemeen dieper dan 0,7 m-mv. Het grootste risico op grondwateroverlast wordt hier gevormd doordat infiltrerend hemelwater stagneert op de keileemlagen, waardoor schijngrondwaterstanden leiden tot wateroverlast.

Budget 2014 (begroting)

De begroting voor het rioolbeheer bedroeg in 2014 circa € 2,16 miljoen. Het totaalbedrag in de begroting bestaat uit veel posten voor allerlei werkzaamheden. Circa 17% is bestemd voor reguliere exploitatie (klein) onderhoud. Circa 29% wordt besteed aan personeelskosten en overhead. Hierin zijn ook de kosten inbegrepen voor het innen van de rioolheffing.

Naast regulier (klein) onderhoud zijn ook eenmalige projectmatige investeringen nodig voor groot onderhoud (vervanging) dan wel verbetering van bestaande voorzieningen. Deze investeringen worden geactiveerd en omgezet in kapitaallasten (rente en afschrijving). Dit is veruit de grootste post in de begroting.

		begroting riole- ring
reguliere exploitatie	De jaarlijkse terugkerende uitgaven die nodig zijn voor het in stand houden van het huidig areaal. Zoals het reinigen en inspecteren van riolen, klein onderhoud aan riolen, onderhoud aan gemalen, kolkenzuigen, stroomkosten gemalen, straatveegkosten, etc..	€ 0,36 mln. (17%)
personeel & overhead	Om gemeentelijke watertaken te kunnen uitvoeren is een organisatie met deskundig personeel en materieel nodig.	€ 0,63 mln. (29%)
kapitaallasten	De uitgaven voor eenmalige projectmatige onderhoudswerkzaamheden voor het in stand houden van en/of verbeteren van het bestaande areaal.	€ 1,17 mln. (54%)
	subtotaal rioolexploitatie	€ 2,16 mln.
overig	Compensabele btw.	€ 0,15 mln.
	totaal budget	€ 2,31 mln.

Compensabele BTW

Met ingang van 2014 is besloten een deel van de compensabele btw ter grootte van jaarlijks € 150.000 ten laste te brengen van de rioolheffing.

Kwijtschelding

Er wordt geen kwijtschelding toegerekend aan de rioolheffing.

Stedelijk waterbeheer

Vooralsnog worden de kosten van het stedelijk water beheer niet toegerekend aan de rioolheffing.

Straatvegen

Vooralsnog worden de kosten van straatvegen niet toegerekend aan de rioolheffing.

verstopte kolkafvoer door straatvuil

5 Wat vinden wij belangrijk? nadere toelichting op onze ambities

Dit hoofdstuk gaat in op de ambitie voor de gemeentelijke watertaken. Met andere woorden: op welke plek is welke kwaliteit wenselijk?

5.1 Wat is ambitie?

Ambitie is niets anders dan het gewenste kwaliteitsniveau voor riolering en water in de verschillende structuurelementen in de gemeente Weststellingwerf. De ambitie stelt een doel en geeft aan wat voor product (wensbeeld) wordt geboden aan bewoners, ondernemers maar ook aan bezoekers (o.a. toeristen). Bij het bepalen van de ambitie zijn er keuzemogelijkheden in kwaliteit (de drie kwaliteitsniveaus). Elk kwaliteitsniveau heeft bijbehorende consequenties en kosten. Oftewel: elke kwaliteit heeft z'n prijskaartje.

5.2 Proces

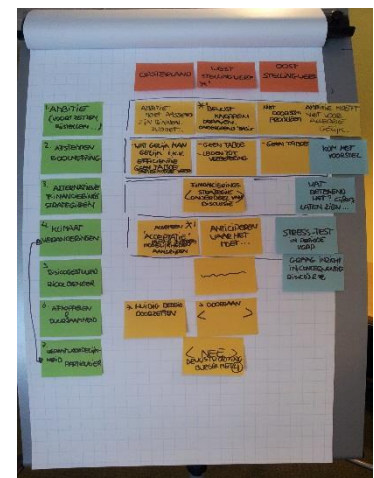
Op donderdag 26 juni 2014 is tijdens een bijeenkomst met de 3 portefeuillehouders van de OWO gemeenten de methodiek van het kwaliteitgericht beheren toegelicht en is gediscussieerd over de prijs-kwaliteit van de gemeentelijke watertaken. Daarbij hebben de portefeuillehouders aangegeven wat zij belangrijk vinden

Ter voorbereiding op deze bijeenkomst is er door de ambtelijke projectgroep een voorverkenning uitgevoerd. Hierbij is gekeken naar:

- Beleidsafspraken vanuit bestaande beleidsplannen;
- Wet- en regelgeving;
- Resultaten nulmeting.

De uitkomsten zijn vertaald in zeven vraagstukken:

1. Huidige ambitie voortzetten of bijstellen?
2. 1 OWO koers voor de rioolheffing?
3. Wat doen we met alternatieve financieringsstrategieën?
4. Hoe gaan we met klimaatveranderingen om?
5. Hoe kijken we aan tegen risicogestuurd rioolbeheer?
6. Hoe kijken we aan tegen afkoppelen & duurzaamheid?
7. Wat hoort tot de verantwoordelijkheid van de particulier?

Aan de hand van deze vraagpunten zijn de ambities verkend: *Volstaat het huidige niveau; moet het (nog) beter of mag het ook wat minder? Mag er verschil in kwaliteit zijn tussen woongebied en bedrijventerreinen? Mogen besparingen tot (hogere) risico's leiden? Hoe houden wij de lastenstijging beperkt?*

Voor de inzet van besparingsmogelijkheden zijn de belangrijkste signalen uit deze bijeenkomst:

- a) De huidige ambitie voldoet; er is een sterke voorkeur om deze door te zetten mits dit past binnen de beschikbare budgetten;
- b) Een verlaging van de huidige ambitie om te voldoen aan de besparingsopgave is niet gewenst;
- c) Besparingen mogen niet leiden tot hogere risico's;
- d) De rekening van de besparing mag niet neergelegd worden bij de toekomstige generatie(s);
- e) Zet daar waar mogelijk de intergemeentelijke samenwerking (OWO) in om kosten te besparen.

De uitkomsten van deze bijeenkomst heeft de ambtelijke projectgroep meegenomen bij de invulling van de ambitie voor de gemeentelijke watertaken. De uitkomsten zijn tijdens informerende bijeenkomsten (29 september 2014, 22 juni 2015 en 14 december 2015) tussentijds getoetst bij de Raad.

Tijdens deze bijeenkomsten is het doorzetten van de huidige ambitie ter discussie komen te staan. De huidige beschikbare budgetten zijn daarvoor ontoereikend. Een verhoging van de rioolheffing is noodzakelijk om de tekorten te compenseren. Een alternatief is het bijstellen van de kwaliteitsambitie.

5.3 Waar is welke kwaliteitsniveau wenselijk?

De zorgplicht voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater heeft het karakter van een resultaatsverplichting. De zorgplichten voor hemel- en het grondwater hebben daarentegen het karakter van een inspanningsverplichting, waarbij de gemeente bij de uitvoering van deze inspanning de beleidsvrijheid heeft die aanpak te kiezen die, gelet op de lokale omstandigheden, doelmatig is. Op onderdelen van de zorgplichten worden randvoorwaarden bepaald door wettelijke regels en verplichtingen.

In deze paragraaf is het gewenste kwaliteitsniveau per zorgplicht vertaald in een ambitie. In de kwaliteitscatalogus is deze ambitie vertaald in sferbeelden, een kwaliteitsbeschrijving en een technisch normenkader. De kwaliteitscatalogus is opgenomen in hoofdstuk 4 van het achtergronddocument.

5.3.1 Ambitie stedelijk afvalwater

Inzameling van stedelijk afvalwater

Voor inzameling van stedelijk afvalwater wordt voorgesteld (in lijn met het GRP 2010-2014) het niveau basis voort te zetten. Op deze wijze wordt voldaan aan de wettelijke resultaatsverplichting van het Rijk (zorgplicht stedelijk afvalwater, zie kader onder) en de regelgeving van het Wetterskip.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
voortzetten huidig beleid	B	B	B	B

Nieuwe aansluitingen

In lijn met de landelijke inzichten/voorschriften worden bij nieuwbouwlocaties bij de aanleg meteen duurzame systemen toegepast, waarbij vuil en schoon water zoveel mogelijk gescheiden blijft. Hiermee worden stankklachten en of verontreinigingen van sloten en bodem voorkomen.

Het risico op foutieve aansluitingen (vuilwater wat in het hemelwater riool loopt en zo rechtstreeks de sloot in kan stromen) is bij de aanleg van gescheiden systemen groter. In de bouwverordening is aangegeven hoe de aannemer de riolering aan dient te leggen. Dit betekent onder andere dat de uitleggers van hemelwater en vuilwater van kleur moeten verschillen. Er wordt geen toezicht gehouden op nieuwbouw aansluitingen door de gemeente.

Bij inbreidingen is het risico op foutaansluitingen groter. Hier verzorgt de gemeente zelf de uitlegger van het hoofdriool naar de erfgrans nadat een particulier een aansluitvergunning heeft aangevraagd.

zorgplicht stedelijk afvalwater volgens Artikel 10.33 Wet milieubeheer:

De gemeenteraad of burgemeester en wethouders dragen zorg voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen, door middel van een openbaar vuilwaterriool.

In plaats van een openbaar vuilwaterriool kunnen afzonderlijke systemen of andere passende systemen worden toegepast, indien met die systemen eenzelfde graad van bescherming van het milieu wordt bereikt.

Op verzoek van burgemeester en wethouders kunnen gedeputeerde staten in het belang van de bescherming van het milieu ontheffing verlenen van de zorgplicht.

De ontheffing kan, indien de ontwikkelingen in het gebied waarvoor de ontheffing is verleend daartoe aanleiding geven, door gedeputeerde staten worden ingetrokken.

Bestaande aansluitingen zonder aansluiting op de riolering

Gemeentebreed is momenteel van een aansluitgraad van 92%. In het buitengebied is sprake van 643 percelen die niet zijn aangesloten op riolering, drukriolering of een IBA systeem via een regeling met gemeente en Wetterskip (de gebiedsgerichte aanpak). Al deze percelen zijn gesitueerd in niet kwetsbaar gebied.

Momenteel zijn 643 percelen niet aangesloten op drukriolering of een gemeentelijk IBA. Voor deze percelen heeft de provincie de gemeente een ontheffing voor de zorgplicht verleend. De ontheffing voor de zorgplicht van deze percelen is in 2013 verlopen. Met het vaststellen van het Bestuursakkoord Water 2011 is het hebben van een provinciale ontheffing komen te vervallen. De gemeente bepaalt nu zelf (in samenspraak met het waterschap) vanuit doelmatigheidsoverwegingen of er in buitengebied wel of geen afvalwater wordt ingezameld.

Transport van stedelijk afvalwater

Voor transport van stedelijk afvalwater betekent het voortzetten van het huidige beleid het niveau basis. Dit sluit aan bij de wettelijke resultaatsverplichting van het Rijk en de regelgeving van het Wetterskip.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
voortzetten huidige beleid	B	B	B	B

Technische staat voorzieningen

Voor het transport van stedelijk afvalwater moeten de voorzieningen in een goede technische staat verkeren. Het is niet persé noodzakelijk dat de voorzieningen te allen tijde in "nieuwstaat" verkeren. Enige vorm van schade is acceptabel maar zodra dit het functioneren van de voorzieningen benadeelt en sprake is van risico op overlast (niveau laag) worden deze schades opgelost door het uitvoeren van vervangingen en deelreparaties. Op deze manier worden de risico's die deze schades met zich mee brengen opgeheven.

De beheerstrategie is de achterliggende jaren veranderd. In plaats van vervangen van de complete riolering wordt steeds vaker gekozen voor levensduurverlengende maatregelen. Eventuele schades worden vroegtijdig door middel van reparatie en renovatie hersteld. Verdere (door)ontwikkeling van de schade wordt daarmee voorkomen. Door deze strategie kan het moment van complete vervanging uitgesteld worden. Wel betekent dit dat daarmee de mogelijkheden tot afkoppelen op korte termijn worden beperkt. Pas bij complete vervanging van riolen dient deze mogelijkheid zich aan.

Inspectie van de voorzieningen (beheer)

Mede door de relatief jonge leeftijd verkeren de voorzieningen voor transport van stedelijk afvalwater in een behoorlijk goede technische staat. Maar de voorzieningen worden wel steeds ouder en hebben dus meer en vaker onderhoud nodig. De huidige inspectiestrategie heeft tot doel om van de oudere voorzieningen over goede en actuele inspectiegegevens te beschikken. Hiermee zijn schades vroegtijdig in beeld en kan er tijdig gestuurd worden op (herstel)maatregelen. Deze inspectiestrategie wordt de komende planperiode aangehouden. De focus ligt daarbij op inzicht krijgen in de oudere voorzieningen en de voorzieningen waarvan (via meldingen) bekend is dat deze minder functioneren.

Naast periodieke inspectie van riolen is het ook noodzakelijk de overige voorzieningen (gemalen, overstorten, randvoorzieningen, terugslagkleppen, inlaatconstructies, etc.) periodiek (halfjaarlijks/jaarlijks) te inspecteren. Eventuele gebreken die het functioneren belemmeren komen zodoende vroegtijdig in beeld en kunnen hersteld worden voor deze tot een overlastsituatie kunnen leiden.

Waarborgen bedrijfszekerheid rioolgemalen

De rioolgemalen zijn door het volledig rioleren van de gemeente een kritisch onderdeel binnen het rioleringsstelsel. Uitval van een rioolgemaal kan al snel leiden tot flinke overlast en schade voor mens en omgeving. Het is daarom noodzakelijk tijdig en adequaat te handelen in geval van een storing. Voor borging van de bedrijfszekerheid van de rioolgemalen wordt de onderhoudsstrategie uit het GRP 2010-2014 voortgezet. Met het GRP 2010-2014 is al invulling aan deze ambitie gegeven. Deze wordt de komende jaren doorgezet.

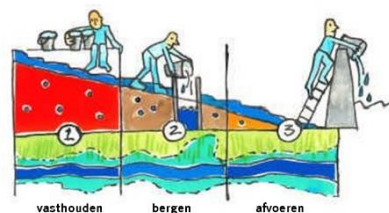
Van de 38 rioolgemalen in de kernen zijn 37 gemalen aangesloten op een zogeheten telemetriesysteem. Door deze aansluiting is sprake van een continue controle op de werking van de rioolgemalen en kunnen storingen en calamiteiten spoedig worden verholpen. Hiermee wordt de bedrijfszekerheid meer dan voldoende gewaarborgd. Daarnaast is circa 20% van de minigemalen in het buitengebied aangesloten op het telemetriesysteem de overige 80% beschikt over een rode lamp.

In OWO verband is gemeenschappelijk een nieuw telemetriesysteem aangeschaft en geïnstalleerd. Vanaf nu werken de 3 OWO gemeenten met eenzelfde systeem. Dit maakt het eenvoudiger onderhoudswerkzaamheden te clusteren waardoor efficiency voordeel is te bereiken.

5.3.2 **Ambitie hemelwater**

Inzameling van overtollig hemelwater

In lijn met het huidige beleidskader streeft de gemeente er naar vermenging van schoon hemelwater met afvalwater zoveel mogelijk terug te dringen (ontvlechten), waarbij de trits "vasthouden-bergen-afvoeren" de voorkeursvolgorde is. Hiermee wordt een verdere vermindering van de vuiluitstoot van afvalwater bereikt waarmee de kans op stankoverlast en vervuiling van sloten bij overstortsituaties wordt verminderd.

In lijn met het GRP 2010-2014 is de insteek het actief scheiden van de waterstromen (niveau hoog). Dit kost veel geld en levert bij de realisatie veel overlast voor omwonenden. Daarom wordt er tot dusver voor gekozen afkoppelen zoveel mogelijk mee te laten liften met overige projecten (wegreconstructies, rioolvervanging, revitalisering, etc.). Oftewel "afkoppelen is geen doel op zich".

Deze ambitie verlagen betekent dat wanneer zich een kans voor afkoppelen voordoet (rioolvervanging, wegreconstructie) eerst wordt getoetst of sprake is van knelpunten en/of overlast. Indien dit het geval is wordt bekeken of het met geringe meerkosten mogelijk is het schone hemelwater zoveel mogelijk te scheiden van het vuile afvalwater.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
voortzetten huidig beleid	H	H	H	-
ambitie verlagen	B	B	B	-

Afkoppelen in bestaand gebied

In bestaand gebied is vaak sprake van een gemengd riool (het vuile afvalwater wordt samen met het 'schone' hemelwater in één buis afgevoerd). Bij het vervangen van de riolering doet zich de mogelijkheid voor de waterstromen te scheiden. In lijn met de ambitie uit het GRP 2010-2014 is afkoppelen het uitgangspunt bij rioolvervanging (mits dit technisch mogelijk is en er vanuit waterkwaliteitsoogpunt geen bezwaren zijn tegen afkoppelen).

Om foutieve aansluitingen te voorkomen wordt er in principe geen particulier oppervlak afgekoppeld. Wel worden er bij afkoppelprojecten uitleggers meegelegd zodat op termijn dit oppervlak afgekoppeld kan worden. De stelsels zijn ook gedimensioneerd op afvoer van particulier terrein.

Het scheiden van afvalwaterstromen op particulier terrein brengt bij bestaande bebouwing veelal forse investeringen met zich mee. Om deze redenen is het niet reëel de particulier hier bij bestaande bebouwing toe te verplichten. Wel worden particulieren gestimuleerd op eigen terrein (duurzaam) af te koppelen. In het huidige GRP was daarvoor budget opgenomen (o.a. eenmalig € 50.000 voor een regentonactie). Ook de komende jaren wordt er weer budget opgenomen voor het stimuleren van particulieren. Hoe dit budget ingezet wordt (bijvoorbeeld wederom voor een regentonactie) moet nog bepaald worden. Daarin nemen wij ook de ervaringen van andere gemeenten binnen het FBWK mee.

Wanneer de huidige ambitie (niveau) hoog wordt bijgesteld naar een basis niveau. Betekent dit dat wij alleen afkoppelen als dit een bijdraagt aan het oplossen c.q. terugdringen van knelpunten en/of overlast. Ook is het niet mogelijk door middel van financiële prikkels particulieren extra te stimuleren.

Verordeningsbevoegdheid

Vanuit de Waterwet zijn particulieren in eerste instantie zelf verantwoordelijk geworden voor het omgaan met vrijkomend water op hun eigen perceel (zie kader rechts). De gemeente heeft een verordeningsbevoegdheid. Dit maakt het mogelijk aan te geven *wanneer* particulieren het hemelwater mogen aanbieden en *hoeveel*. Daarnaast kan aangegeven worden *hoe* particulieren het hemelwater moeten aanbieden. Hiermee is het ook mogelijk particulieren te verplichten op eigen terrein de waterstromen te scheiden en het hemelwater aan te sluiten op het gemeentelijk hemelwater- of ontwateringsstelsel.

zorgplicht hemelwater volgens Artikel 3.5 Waterwet:

De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor een doelmatige inzameling en verwerking van het afvloeiend hemelwater, voor zover van degene die zich daarvan ontdoet, voornemens is zich te ontdoen of zich moet ontdoen, redelijkerwijs niet kan worden gevergd het afvloeiend hemelwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater te brengen.

Nieuwbouw

De particulier is bij nieuwbouw (zowel inbreiding- als uitbreidingslocaties) verplicht de afvalwaterstromen gescheiden aan te leveren. De gemeente legt een gemeentelijk hemelwaterstelsel aan (riool of watertgang). Het hemelwater van het openbaar gebied wordt hierbij aangesloten. De particulier krijgt de mogelijkheid om ook het overtollige hemel- en/of grondwater hierop aan te sluiten. Vanwege de lokale grondslag wordt het verplicht verwerken op eigen terrein niet verplicht. Het is namelijk niet ondenkbaar dat verplichte verwerking (infiltratie) van hemelwater op eigen terrein leidt tot grondwateroverlast. Wel wordt lokale verwerking van hemelwater door de particulier vanuit de gemeente toegejuicht.

Bestaand gebied

In bestaand gebied is vaak sprake van een gemengd riool. Bij het vervangen van de riolering is afkoppelen het uitgangspunt. Wanneer gekozen wordt voor afkoppelen in openbaar gebied krijgt de particulier de mogelijkheid aangeboden om mee te doen. Deelname is tot dusver vrijwillig.

Tot dusver wordt het afkoppelen op particulier terrein niet verplicht gesteld. Echter in bepaalde situaties kan overwogen worden afkoppelen verplicht te stellen (bijvoorbeeld bij een verbouwing van woning/bedrijf). In de komende planperiode worden de mogelijkheden (en eventuele beperkingen daartoe) verder uitgewerkt.

Verwerking van overtollig hemelwater in riolen

In het GRP 2010-2014 is gekozen te anticiperen op deze klimaatverandering door het rioolstelsel en de bovengrondse inrichting stapsgewijs geschikt te maken om zwaardere buien te kunnen verwerken. Door aanleg van nieuwe hemelwaterstelsels is de afvoercapaciteit van de riolering vergroot. De kans dat extreme buien leiden tot wateroverlast is daarmee kleiner geworden.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
voortzetten huidig beleid	H	H	H	-
ambitie verlagen	B	B	B	-

Op deze wijze wordt stapsgewijs geanticipeerd op verwachte klimaatsveranderingen. Wel moeten we ons duidelijk beseffen dat de riolering niet in staat is om alle buiten te verwerken. Bij extreem heftige regenbuien staan de riolen vol water en zal de openbare ruimte (straten, groenzones, e.d.) het overtollige hemelwater moeten verwerken. Deze ambitie verlagen naar een basis niveau betekent dat er geen aanvullende inspanningen getroffen worden om het stelsel robuuster te maken. De openbare ruimte zal dan vaker het overtollig water moeten bufferen.

Afvoercapaciteit riolering

Wateroverlast is een gevoelig item. Het is niet acceptabel om hieraan voorbij te gaan! Wel is het zaak duidelijk onderscheid te maken tussen 'hinder', 'ernstige hinder' en 'overlast'.

'water-op-sstraat' is nog geen wateroverlast

Een rioelstelsel kan enorme hoeveelheden neerslag verwerken in relatief korte duur. De gemiddelde jaarlijkse neerslaghoeveelheid kan in een dag worden verwerkt. Het grootste deel van het water wordt dan afgevoerd via de overstorten. Er mag gemiddeld 1x per 2 jaar 'water-op-sstraat' optreden. Dit verschijnsel wordt principieel nog niet beschouwd als wateroverlast. Bij 'water-op-sstraat' wordt onderscheid gemaakt in 3 verschillende gradaties:

- Hinder, kort durend beperkte hoeveelheden 'water op straat', met een duur in de orde van 15 – 30 minuten;
- Ernstige hinder, forse hoeveelheden 'water op straat', ondergelopen tunnels, oprijvende putdeksel, met een duur in de orde van 30 – 120 minuten;
- Overlast, langduriger en op grotere schaal 'water op straat', water in winkels, woningen met materiële schade en mogelijk ook ernstige belemmering van het (economische) verkeer.

bron: Stichting RIONED

De riolering is bedoeld om bij normale buien probleemloos het hemelwater af te voeren. Het bestaand rioleringssysteem is hiervoor, conform de landelijk gangbare uitgangspunten gedimensioneerd op een hevige bui met een herhalingstijd van eens per twee jaar (niveau basis). Het is dus niet noodzakelijk dat al het water in de buis "moet" passen. Naast de ondergrondse rioolbuizen kunnen ook wegen, watergangen en groenvoorzieningen een belangrijke rol spelen in (tijdelijke berging) aan- en afvoer van overtollig hemelwater.

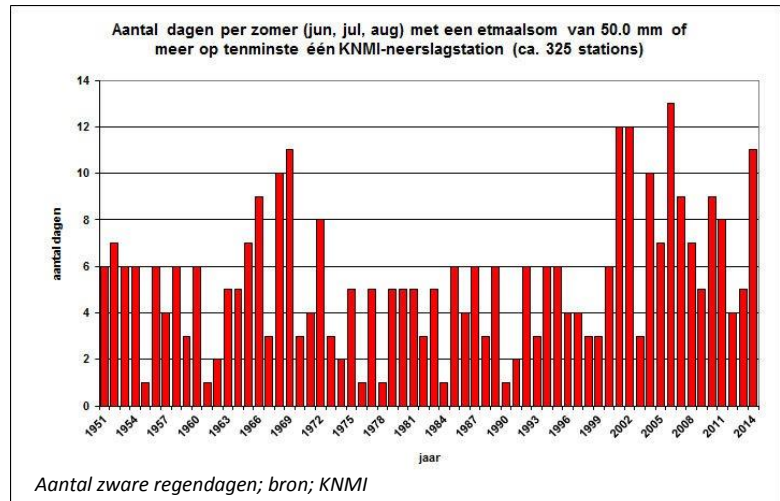
Nu is het nog zo dat de gemeente situaties accepteert waarbij sprake is van 'water-op-sstraat' in de vorm van hinder, maar geen situaties waar sprake is van ernstige hinder dan wel overlast.

Stresstest

De zomers van 2014 en 2015 kenmerkten zich o.a. door veel zware buien. Herhaaldelijk vielen verspreid over het land intensieve regen- en onweersbuien met wateroverlast en schade.

In de gemeente Weststellingwerf zijn er enkele meldingen bekend van wateroverlast (o.a. Tjerk Hiddesstraat). Op deze locaties hebben zware buien in achterliggende jaren enkele keren geleid tot wateroverlast.

Buiten deze locatie zijn er nauwelijks meldingen bekend van wateroverlast. Mogelijk beschikken de voorzieningen over een dermate hoge afvoercapaciteit dat ze ook de zware buien goed kunnen verwerken. Maar het kan ook zijn dat de intensiteit van de buien lager was dan op de locaties waar wel sprake was van wateroverlast.

Omdat het specifieke inzicht in het functioneren van de voorzieningen bij extreme neerslag ontbreekt gaan wij de komende planperiode een onderzoek uitvoeren (stresstest).

Technische staat voorzieningen

Net als bij de voorzieningen voor het transport van stedelijk afvalwater geldt voor de voorzieningen voor inzameling en verwerking van overtollig hemelwater dat deze in een goede technische staat moeten verkeren. Het is niet persé noodzakelijk dat de voorzieningen te allen tijde in "nieuwstaat" verkeren. Enige vorm van schade is acceptabel maar zodra dit het functioneren van de voorzieningen benadeeld en sprake is van risico op overlast (niveau laag) worden deze schades opgelost door het uitvoeren van vervangingen en deelreparaties. Op deze manier worden de risico's die deze schades met zich mee brengen opgeheven.

Verwerking van overtollig hemelwater in de openbare ruimte

Naast de ondergrondse rioolbuizen speelt ook de openbare ruimte (watergangen, straten en plantsoenen) een belangrijke rol in de aan- en afvoer van overtollig hemelwater. Vanuit de startnotitie van het Waterplan en de stedelijke wateropgave geldt voor verwerking van het overtollig hemelwater in de openbare ruimte een basisambitie die aansluit op landelijke normen.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
voortzetten huidig beleid	B	B	B	-

Net als bij het vorig onderdeel "verwerking van overtollig hemelwater in riolen" speelt ook bij dit onderdeel de klimaatverandering een rol.

Onderhoud aan watergangen en oevervoorzieningen in de kernen

De watergangen vormen feitelijk een verlengstuk van het rioolstelsel. Wij hechten dan ook grootte waarde aan watergangen die in staat zijn het overtollig hemelwater te bergen dan wel af te voeren (niveau basis). De oevervoorzieningen en kunstwerken (bijvoorbeeld duikers) vallen (voor zover het gaat om gemeentelijke watergangen) onder de verantwoordelijkheid van de groenbeheerder. De waterbodems vallen eveneens onder de verantwoording van de groenbeheerder. De onderhoudskosten voor deze voorzieningen worden gedekt vanuit de algemene middelen.

Overdracht beheer stedelijk water

De gemeente hecht grote waarde aan watergangen die in staat zijn het overtollig hemelwater te bergen dan wel af te voeren (niveau basis). In de overdracht van het beheer van de watergangen naar het Wetterskip zal de gemeente zorg dragen dat deze ambitie gehandhaafd blijft als het Wetterskip het onderhoud overneemt. Bij de overdracht worden gelijktijdig afspraken gemaakt over (verdeling van) de beheer- en onderhoudskosten.

5.3.3 Ambitie grondwater

Inzameling van grondwater

De bodemopbouw binnen de gemeente Weststellingwerf varieert sterk. In het grondwaterbeleidsplan Weststellingwerf is onderscheid gemaakt in twee hoofdtypen, namelijk de zandruggen bestaande uit zand (op keileem) en de beekdalten bestaande uit veen op zand. De grondwaterdynamiek van beide gebieden zijn totaal verschillend.

zorgplicht grondwater volgens Artikel 3.6 Waterwet:

De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders dragen zorg voor het in het openbaar gemeentelijke gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het waterschap of de provincie behoort.

In de veengebieden wordt de waterstand zo hoog mogelijk gehouden om te voorkomen dat het veen inklinkt. Hier zijn grondwaterstanden hoger dan 0,7 m-mv eerder regel dan uitzondering. Op de dekzandruggen ligt de grondwaterstand in het algemeen dieper dan 0,7 m-mv. Het grootste risico op grondwateroverlast wordt hier gevormd doordat infiltrerend hemelwater stagneert op de keileemlagen, waardoor schijngrondwaterstanden leiden tot wateroverlast.

De achterliggende jaren heeft de gemeente een basisambitie (actieve rol) aangehouden. Enerzijds omdat er weinig meldingen van grondwaterproblemen zijn anderzijds vanwege de lokale situatie als gevolg van de zettingsgevoelige veengebieden en de keileemlagen. De komende planperiode is het voorstel deze ambitie door te zetten.

publ.locatie woonwijk bedr.terrein buitengeb.

voortzetten huidig beleid	B	B	B	-
---------------------------	---	---	---	---

Parallel aan het planvormingstraject van dit GRP wordt er ook een grondwaterbeleidsplan opgesteld. Hierin wordt de koers, vanuit het GRP 2010-2014, die de gemeente heeft gehanteerd bij de invulling van de zorgplicht grondwater beleidsmatig verankerd.

In bijlage A is het stroomschema implementatie grondwaterzorgplicht opgenomen. Hierin is aangegeven wanneer de gemeente overgaat tot inzameling van grondwater.

Verwerking van grondwater

De gemeente streeft er naar bestaande grondwaterproblemen te verhelpen en nieuwe grondwaterproblemen te voorkomen. Om nieuwe grondwaterproblemen te voorkomen zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het in stand houden van bestaande voorzieningen zoals watergangen, sloten en greppels. Drainage is op beperkte schaal toegepast en zal, zolang er geen sprake is van grondwateroverlast, niet preventief onderhouden worden.

	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
voortzetten huidig beleid	B	B	B	-

Verwerking in bestaand gebied

Mocht de komende jaren blijken dat er maatregelen in openbaar gebied nodig zijn om acute (gezondheids)problemen aan te pakken dan wel te voorkomen worden die door of onder regie van de gemeente (in nauwe samenwerking met het Wetterskip) uitgevoerd. Bij voorkeur wordt hierin aansluiting gezocht bij andere werkzaamheden in de openbare ruimte (weg- en of rioolreconstructies).

In stand houden greppels

In het verleden zijn in de oudere delen van de kernen op diverse locaties (veelal door toedoen van de particulieren) greppels achter woningen gedempt. Hier is beter toezicht op nodig. Goede en duidelijke communicatie naar de bewoners is daarbij noodzakelijk.

Verwerking bij nieuwbouw

Bij nieuwbouwlocaties wordt verwerking van grondwater afdoende ondervangen in het "watertoets proces". Hierbij worden vooraf (dus voordat er een schop de grond in gaat) de waterhuishoudkundige belangen expliciet en op evenwichtige wijze meegewogen bij de ontwikkeling van nieuwbouwlocaties.

Technische staat voorzieningen

Op basis van meldingen wordt onderhoud verricht aan de voorzieningen die zijn aangelegd om het grondwaterpeil te beheersen. Vooralsnog wordt geen preventief onderhoud verricht.

5.4 Invulling opgave vanuit het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK)

Uit de verkenning naar het besparingspotentieel in de waterketen is gebleken dat de OWO gemeenten de achterliggende jaren de overstap hebben gemaakt van normgestuurd beheer naar output/outcome gestuurd beheer. Enkele voorbeelden van deze overstap zijn:

- Gerichte afweging (o.a. op basis van risico's en omgevingsfactoren) voor vervanging van voorzieningen (riolen en gemalen) in alle drie gemeenten;
- Inzet van nieuwe rioolrenovatie technieken als alternatief voor vervanging.

De verkenning heeft ook aangetoond dat de budgetten voor het beheer nog niet in alle situaties hierop zijn bijgesteld. Deze zijn veelal nog gebaseerd op het normgestuurd beheer. Daarnaast is gebleken dat door samenwerking nog efficiënter gewerkt kan worden. Clustering/opschalen leidt tot voordeel; zaken hoeven nog maar één keer uitgevoerd te worden in plaats van drie keer afzonderlijk.

Het voorstel is in te zetten op besparen door slimmer (samen) te werken in output/outcome gestuurd beheer. Het verder verbeterde inzicht in de toestand en het functioneren van de voorzieningen maakt het daarbij mogelijk een strategie gericht op predictief beheer in te richten. Daarbij worden geen concessies gedaan aan de ambities zoals die in huidige GRP's zijn vastgesteld. Verlagen van de normen is dan ook niet aan de orde.

De verschillende besparingsmaatregelen zijn ondergebracht in 7 thema's:

Thema 1 - uniformeren planvorming

Kennis en kunde bundelen en efficiency behalen door gezamenlijk plannen (bijvoorbeeld GRP, BRP, afvalwaterplan, onderhoudsplan, verordeningen) op te stellen of aan te besteden.

Thema 2 - gezamenlijke dataverzameling en gegevensbeheer

Kennis en kunde bundelen en efficiency behalen door gezamenlijk het gegevensbeheer en de dataverzameling uit te voeren (bijvoorbeeld door gezamenlijk te meten, te monitoren, meetinformatie te koppelen, telemetriesysteem).

Thema 3 - afstemmen en combineren van reguliere en cyclische beheeractiviteiten

Gezamenlijk beheeractiviteiten uitvoeren, materieel uit te wisselen, storings op te lossen of standaardisaties op het gebied van installatie en equipment door te voeren.

Thema 4 - facilitaire bundeling

Kennis en kunde bundelen door bijvoorbeeld gezamenlijk te informeren, belasting te heffen of te handhaven en personeel uit te wisselen.

Thema 5 - heroverwegen van verbeteringsmaatregelen

In de komende planperiode staan diverse maatregelen gepland, bijvoorbeeld ten aanzien van de waterberging, afkoppelen, grondwatermetingen. Hierbij geldt dat er per gemeente verschillende verbeteringsmaatregelen gepland kunnen zijn.

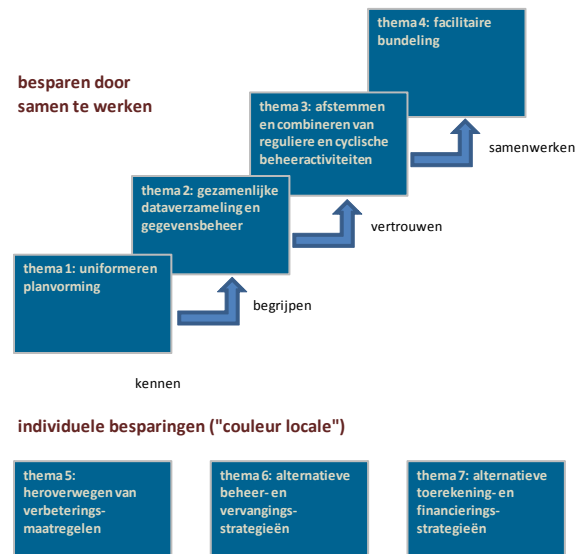
Thema 6 - alternatieve beheer- en vervangingsstrategieën

Andere strategieën, bijvoorbeeld gericht op levensduurverlenging, het hanteren van een andere reiniging- en inspectiestrategie, gebaseerd op werkelijkheid en uitgebalanceerde gedragsmodellen in plaats van op normen en richtlijnen.

Thema 7 - alternatieve toerekening- en financieringsstrategieën

Andere afschrijvingsmethodes of kostentoedelingen leiden tot een ander kostendekking- of investeringspatroon.

De eerste vier thema's gaan uit van een gezamenlijke aanpak in OWO verband. De mate van besparing is daarmee afhankelijk van de mate of intensiteit van de samenwerking. De laatste drie thema's zijn individueel en gezamenlijk op te pakken en leveren feitelijk alleen een individuele besparing op.

Voor Weststellingwerf resulteert het implementeren van het besparingspotentieel in een structurele besparing van circa € 31.800 op jaarbasis op de reguliere exploitatie. Daarnaast betekent de implementatie van de alternatieve beheerstrategie dat er tot en met 2020 circa € 10,6 miljoen minder uitgegeven hoeft te worden aan vervanging van de voorzieningen.

In de separate rapportage "Besparingsnotitie OWO gemeenten, Samenwerken in de waterketen" is het besparingspotentieel in detail onderbouwd.

6 Wat betekent dit? Beleidsscenario's

In het vorig hoofdstuk is bij enkele onderdelen de vraag “doorzetten huidig beleid versus ambitie verlagen” aan de orde gekomen. Tijdens de informatiebijeenkomsten met de Raad is namelijk het doorzetten van het huidig beleid ter discussie komen te staan. De huidige beschikbare budgetten zijn daarvoor namelijk ontoereikend. Een verhoging van de rioolheffing is noodzakelijk om de tekorten te compenseren. Maar verhoging van de woonlasten is in strijd met de afspraken uit het coalitieakkoord 2014-2018.

Een alternatief is het bijstellen van de kwaliteitsambitie. In het huidige beleid is sprake van een hoge ambitie voor de onderdelen **inzameling van overtollig hemelwater** en **verwerking van overtollig hemelwater in riolen**. Wat is het effect als hier de ambitie naar een basisniveau wordt bijgesteld? Of is ook op andere onderdelen een bijstelling nodig? Met deze vragen is de ambtelijke projectgroep vervolgens aan de slag gegaan en heeft de volgende beleidsscenario's samengesteld:

Scenario A	"klimaatbestendig en duurzaam (riool)waterbeheer" Met dit scenario wordt de ambitie van het GRP 2010-2014 doorgezet. Deze ambitie richt zich op in stand houden wat goed functioneert en datgene verbeteren wat nog niet goed functioneert. Bij het verbeteren ligt er een sterk accent op het klimaatbestendiger maken van de voorzieningen en duurzaam (riool)waterbeheer. Dit scenario anticipeert op de klimaatsveranderingen waar we in Nederland mee te maken hebben/krijgen.
Scenario A⁻	"klimaatbestendig (riool)waterbeheer" Met dit scenario wordt de ambitie van het GRP 2010-2014 deels doorgezet. Deze ambitie richt zich op in stand houden wat goed functioneert en datgene verbeteren wat nog niet goed functioneert. Bij het verbeteren ligt er een accent op het klimaatbestendiger maken van de voorzieningen. Dit scenario anticipeert op de klimaatsveranderingen waar we in Nederland mee te maken hebben/krijgen. Wel zal dit scenario (in vergelijking tot de ambitie van het GRP 2010-2014) minder accent leggen op het pro-actief afkoppelen.
Scenario B	"in stand houden wat goed is en planmatig verbeteren" Met dit scenario wordt de basisambitie van het GRP 2010-2014 doorgezet. Ook deze ambitie richt zich op in stand houden wat goed functioneert. Structureel budget om op anticiperende wijze voorzieningen klimaatbestendiger te maken en duurzaam (riool)waterbeheer toe te passen (de hoge accenten) is er niet. Verbeteringen op dat vlak zullen met zeer beperkte meerkosten uitgevoerd worden. Dit vraagt om planmatig verbeteren.
Scenario C	"wettelijk minimum" <i>Bij dit scenario geldt het uitgangspunt vanuit het coalitieakkoord 2014-2018. Daarin is aangegeven dat de totale woonlasten niet worden verhoogd (exclusief inflatiecorrectie). Door uit te gaan van het wettelijk minimum proberen we de lasten zo laag mogelijk te houden.</i>

Deze scenario's zijn op 14 december in een werkvergadering met de Raad gepresenteerd en bediscussieerd. De Raad heeft die avond aangegeven dat een bijstelling van de kwaliteitsambitie naar het wettelijk minimum (scenario C) niet wenselijk is. De verdere uitwerking van dit scenario is daarom achterwege gelaten. In diezelfde werkvergadering heeft de Raad een alternatief voor scenario A voorgesteld (scenario A⁻).

Kwaliteitsprofielen

Het beoogd kwaliteitsniveau van ieder scenario is vertaald in een kwaliteitsprofiel. Vervolgens is vanuit dit kwaliteitsprofiel aangegeven hoe de gebruikers van de openbare ruimte deze kwaliteit gaan ervaren. Wat merken zij óf wat merken zij juist niet!

Activiteiten

Om het beoogd kwaliteitsniveau te realiseren c.q. handhaven zal de gemeente diverse activiteiten uit moeten voeren. Per scenario is op hoofdlijn aangegeven welke inspanningen getroffen worden.

Op de volgende bladen zijn de kwaliteitsprofielen en activiteiten per scenario uitgewerkt.

6.1 Scenario A: klimaatbestendig en duurzaam (riool)waterbeheer

Met het '↑' symbool is de meerwaarde van het ambitieniveau **hoog** weergegeven.

Kwaliteitsprofiel				
	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
inzameling van afvalwater	B	B	B	B
transport van stedelijk afvalwater	B	B	B	B
inzameling van overtollig hemelwater	H	H	H	-
verwerking van hemelwater in riolen	H	H	H	-
verwerking van hemelwater in de openbare ruimte	B	B	B	-
inzameling van grondwater	B	B	B	-
verwerking van grondwater	B	B	B	-

Wat merken gebruikers van de openbare ruimte?	
stedelijk afvalwater	- Nagenoeg al het afvalwater wordt ingezameld via riolering en centraal gezuiverd. Op die locaties in het buitengebied waar het afvalwater niet via riolen wordt ingezameld wordt dit lokaal verwerkt (gezuiverd). Stankklachten en of verontreinigingen van sloten en bodem komen hierdoor nauwelijks voor. - De vuilwaterriolering verkeert in een goede technische staat. Aantasting van het riool komt beperkt voor. De risico's op beschadigde riolen zijn daardoor beperkt. Overlast voor bewoners bij storingen of calamiteiten aan de riolering wordt tot een minimum beperkt.
hemelwater	↑ Vermenging van schoon hemelwater met het vieze afvalwater wordt actief aangepakt. Als in de buurt dus wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) is scheiden van schoon hemelwater van het vuile afvalwater (afkoppelen) uitgangspunt. Tenzij er zwaarwegende redenen zijn om hiervan af te zien. ↑ De afgekoppelde oppervlakken worden duurzaam onderhouden. Hiermee wordt vervuiling van het afvloeiend hemelwater voorkomen. ↑ Bij hoosbuien wordt het overtollig hemelwater afdoende opgevangen en afgevoerd. Soms staat er enige tijd water op straat. De omgeving heeft hiervan korte tijd hinder. Maar van overlast en schade is geen sprake. Het water loopt niet de woningen en tuinen in (uitgezonderd situaties waar woningen lager liggen dan de openbare weg). ↑ Bij extreme hoosbuien moeten wij leren accepteren dat de straat enige tijd blank staat. Dit leidt wellicht tot hinder voor de omgeving. Overlast en schade als gevolg van extreme hoosbuien wordt voorkomen. - Bij buien wordt het afvalwater afdoende opgevangen in bergingsbakken. Er kan dan verdund afvalwater in sloten en vijvers stromen. Incidenteel leidt dit tot stank en vervuiling. Dit leidt echter niet tot gezondheidsproblemen. - Sloten en vijvers zijn in staat bij uitzonderlijke buien het overtollig hemelwater afdoende te bergen, vast te houden en af te voeren. De sloten treden pas bij uitzonderlijke hoosbuien buiten hun oevers. Dit leidt wellicht tot ernstige hinder maar niet tot schade.
grondwater	- Gemeente is aanspreekpunt voor grondwaterproblemen maar niet aansprakelijk. - In bestaand gebied kunnen in bepaalde delen van de openbare ruimte door gebrekkige ontwatering situaties ontstaan waarbij in sommige kruipruimtes af en toe water staat. Dit leidt wellicht tot hinder maar niet tot gezondheidsproblemen. - De tuinen en plantsoenen zijn na een periode van regen een aantal dagen drassig en daarna al vrij snel weer goed begaanbaar. - Bij nieuwbouwlocaties wordt bij het ontwerp al rekening gehouden met een goede ontwatering. Hiermee worden problemen in de toekomst voorkomen.

Welke inspanningen worden hiervoor gedaan?	
stedelijk afvalwater	- Bijna alle percelen (92%) zijn aangesloten op het riool. De resterende percelen hebben een eigen voorziening getroffen (IBA/septic tank). Deze aansluitgraad wordt niet verhoogd. Bij oprukkende riolering kijken wij naar mogelijkheden om de aansluitgraad te verhogen. - De riolering voldoet aan de (landelijke) normering voor inzameling, transport, afvoercapaciteit van afvalwater. - Alle gemalen in de kernen zijn aangesloten op het centrale computersysteem op het gemeentehuis. Vanaf daar kan de werking van de gemalen continu worden gecontroleerd. In het buitengebied zijn alleen de grotere gemalen aangesloten op dit systeem. - Door optimaal en vroegtijdig onderhoudsmaatregelen te treffen wordt het ontstaan van stankoverlast en het risico op instortende riolen voorkomen. - Wanneer de werking van de riolering onder de maat is door slijtage of schades wordt deze gerepareerd of vervangen. - Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen duurzame systemen toegepast, waarbij vuil en schoon water zoveel mogelijk gescheiden blijft. - De gegevens van de voorzieningen zijn actueel en digitaal uitwisselbaar.
hemelwater	↑ Vermenging van schoon hemelwater met het vieze afvalwater wordt actief aangepakt. Als in de buurt dus wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) is scheiden van schoon hemelwater van het vuile afvalwater (afkoppelen) uitgangspunt. Tenzij er zwaarwegende redenen zijn om hiervan af te zien. ↑ Burgers en ondernemers worden actief benaderd om oppervlak duurzaam af te koppelen. ↑ Door afgekoppelde oppervlakken anders te beheren (geen chemische onkruidbestrijding) wordt vervuiling van afvloeiend hemelwater bij de bron aangepakt. - Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen systemen toegepast, waarbij afval- en hemelwater gescheiden blijft. - Door optimaal en vroegtijdig onderhoudsmaatregelen te treffen wordt het ontstaan van wateroverlast en het risico op instortende riolen voorkomen. Wanneer de werking van de riolering onder de maat is door slijtage of schades wordt deze gerepareerd of vervangen. - De riolering is bij normale buien probleemloos in staat het water van wegen en daken af te voeren. Bij hoosbuien (die statistisch eens per 2 jaar voorkomen) mag water op straat staan. Dit water mag leiden tot hinder maar niet tot overlast of schade. ↑ Bij zwaardere buien is het rioolstelsel niet in staat de grote hoeveelheden neerslag meteen op alle plaatsen te verwerken. Daarvoor is het oorspronkelijk ook niet ontworpen. In deze gevallen wordt het water afdoende opgevangen in sloten en vijvers. Locaties waar dit leidt tot hinder worden aangepakt. - Vanuit weg- en groenbeheer wordt structureel onderhoud verricht aan de watergangen en bijbehorende voorzieningen. - De gegevens van de voorzieningen zijn actueel en digitaal uitwisselbaar.
grondwater	- De burger is in eerste instantie zelf aan zet bij grondwaterproblemen. De perceelseigenaar is zelf verantwoordelijk voor de afwatering en aansluiting op eigen terrein. - Voor de burger is de gemeente aanspreekpunt voor eventuele grondwaterproblemen. Bij herhaalde meldingen wordt onder regie van de gemeente lokaal onderzoek verricht naar aard en omvang. - Als er maatregelen in openbaar gebied nodig zijn om acute (gezondheids)problemen aan te pakken dan wel te voorkomen worden die door of onder regie van de gemeente (in nauwe samenwerking met het Wetterskip) uitgevoerd. Bij voorkeur worden deze maatregelen uitgevoerd in combinatie met andere werkzaamheden. Nader onderzoek zal de urgentie van de maatregelen vaststellen. - Er is geen noodzaak voor een grondwatermeetnet. - Er wordt structureel onderhoud verricht aan de ontwaterende voorzieningen. Voor drainage voorzieningen wordt geen preventief onderhoud verricht.

6.2 Scenario A⁻: klimaatbestendig (riool)waterbeheer

Met het '↑' symbool is de meerwaarde van het ambitieniveau **hoog** weergegeven.

Kwaliteitsprofiel				
	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
inzameling van afvalwater	B	B	B	B
transport van stedelijk afvalwater	B	B	B	B
inzameling van overtollig hemelwater	B > H	B > H	B > H	-
verwerking van hemelwater in riolen	H	H	H	-
verwerking van hemelwater in de openbare ruimte	B	B	B	-
inzameling van grondwater	B	B	B	-
verwerking van grondwater	B	B	B	-

Wat merken gebruikers van de openbare ruimte?	
stedelijk afvalwater	- Nagenoeg al het afvalwater wordt ingezameld via riolering en centraal gezuiverd. Op die locaties in het buitengebied waar het afvalwater niet via riolen wordt ingezameld wordt dit lokaal verwerkt (gezuiverd). Stankklachten en/of verontreinigingen van sloten en bodem komen hierdoor nauwelijks voor. - De vuilwaterriolering verkeert in een goede technische staat. Aantasting van het riool komt beperkt voor. De risico's op beschadigde riolen zijn daardoor beperkt. Overlast voor bewoners bij storingen of calamiteiten aan de riolering wordt tot een minimum beperkt.
hemelwater	- Als in de buurt wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) wordt getoetst of sprake is van knelpunten en/of overlast. Indien dit het geval is wordt bekeken of het mogelijk is het schone hemelwater zoveel mogelijk te scheiden van het vuile afvalwater (afkoppelen). - De afgekoppelde oppervlakken worden niet anders onderhouden dan normale oppervlakken. ↑ Bij hoosbuien wordt het overtollig hemelwater afdoende opgevangen en afgevoerd. Soms staat er enige tijd water op straat. De omgeving heeft hiervan korte tijd hinder. Maar van overlast en schade is geen sprake. Het water loopt niet de woningen en tuinen in (uitgezonderd situaties waar woningen lager liggen dan de openbare weg). ↑ Bij extreme hoosbuien moeten wij leren accepteren dat de straat enige tijd blank staat. Dit leidt wellicht tot hinder voor de omgeving. Overlast en schade als gevolg van extreme hoosbuien wordt voorkomen. - Bij buien wordt het afvalwater afdoende opgevangen in bergingsbakken. Er kan dan verdund afvalwater in sloten en vijvers stromen. Incidenteel leidt dit tot stank en vervuiling. Dit leidt echter niet tot gezondheidsproblemen. - Sloten en vijvers zijn in staat bij uitzonderlijke buien het overtollig hemelwater afdoende te bergen, vast te houden en af te voeren. De sloten treden pas bij uitzonderlijke hoosbuien buiten hun oevers. Dit leidt wellicht tot ernstige hinder maar niet tot schade.
grondwater	- Gemeente is aanspreekpunt voor grondwaterproblemen maar niet aansprakelijk. - In bestaand gebied kunnen in bepaalde delen van de openbare ruimte door gebrekkige ontwatering situaties ontstaan waarbij in sommige kruipruimtes af en toe water staat. Dit leidt wellicht tot hinder maar niet tot gezondheidsproblemen. - De tuinen en plantsoenen zijn na een periode van regen een aantal dagen drassig en daarna al vrij snel weer goed begaanbaar. - Bij nieuwbouwlocaties wordt bij het ontwerp al rekening gehouden met een goede ontwatering. Hiermee worden problemen in de toekomst voorkomen.

Welke inspanningen worden hiervoor gedaan?	
stedelijk afvalwater	▪ Bijna alle percelen (92%) zijn aangesloten op het riool. De resterende percelen hebben een eigen voorziening getroffen (IBA/septic tank). Deze aansluitgraad wordt niet verhoogd. Bij oprukkende riolering kijken wij naar mogelijkheden om de aansluitgraad te verhogen. ▪ De riolering voldoet aan de (landelijke) normering voor inzameling, transport, afvoercapaciteit van afvalwater. ▪ Alle gemalen in de kernen zijn aangesloten op het centrale computersysteem op het gemeentehuis. Vanaf daar kan de werking van de gemalen continu worden gecontroleerd. In het buitengebied zijn alleen de grotere gemalen aangesloten op dit systeem. ▪ Door optimaal en vroegtijdig onderhoudsmaatregelen te treffen wordt het ontstaan van stankoverlast en het risico op instortende riolen voorkomen. ▪ Wanneer de werking van de riolering onder de maat is door slijtage of schades wordt deze gerepareerd of vervangen. ▪ Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen duurzame systemen toegepast, waarbij vuil en schoon water zoveel mogelijk gescheiden blijft. ▪ De gegevens van de voorzieningen zijn actueel en digitaal uitwisselbaar.
hemelwater	↑ Vermenging van schoon hemelwater met het vieze afvalwater wordt actief aangepakt. Als in de buurt dus wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) is scheiden van schoon hemelwater van het vuile afvalwater (afkoppelen) uitgangspunt. Tenzij er zwaarwegende redenen zijn om hiervan af te zien. ▪ Afgekoppelde oppervlakken worden op dezelfde wijze beheerd als niet afgekoppelde oppervlakken. Er wordt geen extra energie/budget gestoken in het voorkomen van vervuiling van afvloeiend hemelwater (door bijvoorbeeld af te zien van chemische onkruidbestrijding). ▪ Door afgekoppelde oppervlakken anders te beheren (geen chemische onkruidbestrijding) wordt vervuiling van afvloeiend hemelwater bij de bron aangepakt. ▪ Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen systemen toegepast, waarbij afval- en hemelwater gescheiden blijft. ▪ Door optimaal en vroegtijdig onderhoudsmaatregelen te treffen wordt het ontstaan van wateroverlast en het risico op instortende riolen voorkomen. Wanneer de werking van de riolering onder de maat is door slijtage of schades wordt deze gerepareerd of vervangen. ▪ De riolering is bij normale buien probleemloos in staat het water van wegen en daken af te voeren. Bij hoosbuien (die statistisch eens per 2 jaar voorkomen) mag water op straat staan. Dit water mag leiden tot hinder maar niet tot overlast of schade. ↑ Bij zwaardere buien is het rioolstelsel niet in staat de grote hoeveelheden neerslag meteen op alle plaatsen te verwerken. Daarvoor is het oorspronkelijk ook niet ontworpen. In deze gevallen wordt het water afdoende opgevangen in sloten en vijvers. Locaties waar dit leidt tot hinder worden aangepakt. ▪ Vanuit weg- en groenbeheer wordt structureel onderhoud verricht aan de watergangen en bijbehorende voorzieningen. ▪ De gegevens van de voorzieningen zijn actueel en digitaal uitwisselbaar.
grondwater	▪ De burger is in eerste instantie zelf aan zet bij grondwaterproblemen. De perceelseigenaar is zelf verantwoordelijk voor de afwatering en aansluiting op eigen terrein. ▪ Voor de burger is de gemeente aanspreekpunt voor eventuele grondwaterproblemen. Bij herhaalde meldingen wordt onder regie van de gemeente lokaal onderzoek verricht naar aard en omvang. ▪ Als er maatregelen in openbaar gebied nodig zijn om acute (gezondheids)problemen aan te pakken dan wel te voorkomen worden die door of onder regie van de gemeente (in nauwe samenwerking met het Wetterskip) uitgevoerd. Bij voorkeur worden deze maatregelen uitgevoerd in combinatie met andere werkzaamheden. Nader onderzoek zal de urgentie van de maatregelen vaststellen. ▪ Er is geen noodzaak voor een grondwatermeetnet. ▪ Er wordt structureel onderhoud verricht aan de ontwaterende voorzieningen. Voor drainage voorzieningen wordt geen preventief onderhoud verricht.

6.3 Scenario B: in stand houden wat goed is en planmatig verbeteren

Kwaliteitsprofiel				
	publ.locatie	woonwijk	bedr.terrein	buitengeb.
inzameling van afvalwater	B	B	B	B
transport van stedelijk afvalwater	B	B	B	B
inzameling van overtollig hemelwater	B	B	B	-
verwerking van hemelwater in riolen	B	B	B	-
verwerking van hemelwater in de openbare ruimte	B	B	B	-
inzameling van grondwater	B	B	B	-
verwerking van grondwater	B	B	B	-

Wat merken gebruikers van de openbare ruimte?	
stedelijk afvalwater	- Nagenoeg al het afvalwater wordt ingezameld via riolering en centraal gezuiverd. Op die locaties in het buitengebied waar het afvalwater niet via riolen wordt ingezameld wordt dit lokaal verwerkt (gezuiverd). Stankklachten en of verontreinigingen van sloten en bodem komen hierdoor nauwelijks voor. - De vuilwaterriolering verkeert in een goede technische staat. Aantasting van het riool komt beperkt voor. De risico's op beschadigde riolen zijn daardoor beperkt. Overlast voor bewoners bij storingen of calamiteiten aan de riolering wordt tot een minimum beperkt.
hemelwater	- Als in de buurt wat gebeurt (rioolvervanging, wegconstructie) wordt getoetst of sprake is van knelpunten en/of overlast. Indien dit het geval is wordt bekeken of het mogelijk is het schone hemelwater zoveel mogelijk te scheiden van het vuile afvalwater (afkoppelen). - De afgekoppelde oppervlakken worden niet anders onderhouden dan normale oppervlakken. - Bij hoosbuien wordt het overtollig hemelwater afdoende opgevangen en afgevoerd. Soms staat er enige tijd water op straat. De omgeving heeft hiervan korte tijd hinder. Maar van schade is geen sprake. Het water loopt niet de woningen en tuinen in (uitgezonderd situaties waar woningen lager liggen dan de openbare weg). - Bij extreme hoosbuien moeten wij leren accepteren dat de straat enige tijd blank staat. Dit leidt wellicht tot hinder of overlast voor de omgeving. Schade als gevolg van extreme hoosbuien wordt zoveel mogelijk voorkomen. - Bij buien wordt het afvalwater afdoende opgevangen in bergingsbakken. Er kan dan verdund afvalwater in sloten en vijvers stromen. Incidenteel leidt dit tot stank en vervuiling. Dit leidt echter niet tot gezondheidsproblemen. - Sloten en vijvers zijn in staat bij uitzonderlijke buien het overtollig hemelwater afdoende te bergen, vast te houden en af te voeren. De sloten treden pas bij uitzonderlijke hoosbuien buiten hun oevers. Dit leidt wellicht tot ernstige hinder maar niet tot schade.
grondwater	- Gemeente is aanspreekpunt voor grondwaterproblemen maar niet aansprakelijk. - In bestaand gebied kunnen in bepaalde delen van de openbare ruimte door gebrekkige ontwatering situaties ontstaan waarbij in sommige kruipruimtes af en toe water staat. Dit leidt wellicht tot hinder maar niet tot gezondheidsproblemen. - De tuinen en plantsoenen zijn na een periode van regen een aantal dagen drassig en daarna al vrij snel weer goed begaanbaar. - Bij nieuwbouwlocaties wordt bij het ontwerp al rekening gehouden met een goede ontwatering. Hiermee worden problemen in de toekomst voorkomen.

Welke inspanningen worden hiervoor gedaan?	
stedelijk afvalwater	- Bijna alle percelen (92%) zijn aangesloten op het riool. De resterende percelen hebben een eigen voorziening getroffen (IBA/septic tank). Deze aansluitgraad wordt niet verhoogd. Bij oprukkende riolering kijken wij naar mogelijkheden om de aansluitgraad te verhogen. - De riolering voldoet aan de (landelijke) normering voor inzameling, transport, afvoercapaciteit van afvalwater. - Alle gemalen in de kernen zijn aangesloten op het centrale computersysteem op het gemeentehuis. Vanaf daar kan de werking van de gemalen continu worden gecontroleerd. In het buitengebied zijn alleen de grotere gemalen aangesloten op dit systeem. - Door optimaal en vroegtijdig onderhoudsmaatregelen te treffen wordt het ontstaan van stankoverlast en het risico op instortende riolen voorkomen. - Wanneer de werking van de riolering onder de maat is door slijtage of schades wordt deze gerepareerd of vervangen. - Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen duurzame systemen toegepast, waarbij vuil en schoon water zoveel mogelijk gescheiden blijft. - De gegevens van de voorzieningen zijn actueel en digitaal uitwisselbaar.
hemelwater	- Als in de buurt wat gebeurt (rioolvervanging, wegreconstructie) wordt getoetst of sprake is van knelpunten en/of overlast. Indien dit het geval is wordt bekeken of het mogelijk is met geringe meerkosten het schone hemelwater zoveel mogelijk te scheiden van het vuile afvalwater. - Afgekoppelde oppervlakken worden op dezelfde wijze beheerd als niet afgekoppelde oppervlakken. Er wordt geen extra energie/budget gestoken in het voorkomen van vervuiling van afvloeiend hemelwater (door bijvoorbeeld af te zien van chemische onkruidbestrijding). - Bij nieuwbouwlocaties worden bij de aanleg meteen systemen toegepast, waarbij afval- en hemelwater gescheiden blijft. - Door optimaal en vroegtijdig onderhoudsmaatregelen te treffen wordt het ontstaan van wateroverlast en het risico op instortende riolen voorkomen. Wanneer de werking van de riolering onder de maat is door slijtage of schades wordt deze gerepareerd of vervangen. - De riolering is bij normale buien probleemloos in staat het water van wegen en daken af te voeren. Bij hoosbuien (die statistisch eens per 2 jaar voorkomen) mag water op straat staan. Dit water mag leiden tot hinder maar niet tot overlast of schade. - Bij zwaardere buien is het rioolstelsel niet in staat de grote hoeveelheden neerslag meteen op alle plaatsen te verwerken. Daarvoor is het oorspronkelijk ook niet ontworpen. In deze gevallen wordt het water afdoende opgevangen in sloten en vijvers. Locaties waar dit leidt tot overlast worden aangepakt. - Vanuit weg- en groenbeheer wordt structureel onderhoud verricht aan de watergangen en bijbehorende voorzieningen. - De gegevens van de voorzieningen zijn actueel en digitaal uitwisselbaar.
grondwater	- De burger is in eerste instantie zelf aan zet bij grondwaterproblemen. De perceelseigenaar is zelf verantwoordelijk voor de afwatering en aansluiting op eigen terrein. - Voor de burger is de gemeente aanspreekpunt voor eventuele grondwaterproblemen. Bij herhaalde meldingen wordt onder regie van de gemeente lokaal onderzoek verricht naar aard en omvang. - Als er maatregelen in openbaar gebied nodig zijn om acute (gezondheids)problemen aan te pakken dan wel te voorkomen worden die door of onder regie van de gemeente (in nauwe samenwerking met het Wetterskip) uitgevoerd. Bij voorkeur worden deze maatregelen uitgevoerd in combinatie met andere werkzaamheden. Nader onderzoek zal de urgentie van de maatregelen vaststellen. - Er is geen noodzaak voor een grondwatermeetnet. - Er wordt structureel onderhoud verricht aan de ontwaterende voorzieningen. Voor drainage voorzieningen wordt geen preventief onderhoud verricht.

6.4 Activiteitenprogramma's

In onderstaande schema's zijn de geraamde uitgaven van de activiteitenprogramma's weergegeven. De uitgaven zijn vertaald naar een jaarlijks benodigd budget (incl. de compensabele btw). Daarbij is per activiteitenprogramma een vergelijking gemaakt met het budget 2014, € 2,31 miljoen (zie ook paragraaf 4.3, blad 20).

Scenario A - klimaatbestendig en duurzaam (riool)waterbeheer

Indicatie geraamde uitgaven periode 2016-2020			Consequenties kostendekking	
	geraamde uitgave	aandeel	jaarlijks benodigd budget *	
planvorming, onderzoek en facilitair	€ 273.300	2 %	€ 2.193.000	
onderhoud - regulier	€ 1.153.000	13 %		
onderhoud - eenmalig	€ 2.673.500	34 %		
maatregelen	€ 761.500	10 %		
personeel & overhead	3.047.600	39 %		
totaal	€ 7.908.900			
			verschil met budget 2015	
			6% minder nodig	
			* na activeren investeringsuitgaven	

Scenario A⁻ klimaatbestendig (riool)waterbeheer

Indicatie geraamde uitgaven periode 2016-2020			Consequenties kostendekking	
	geraamde uitgave	aandeel	jaarlijks benodigd budget *	
planvorming, onderzoek en facilitair	€ 273.300	3 %	€ 2.188.000	
onderhoud - regulier	€ 1.153.000	15 %		
onderhoud - eenmalig	€ 2.673.500	34 %		
maatregelen	€ 678.800	9 %		
personeel & overhead	3.047.600	39 %		
totaal	€ 7.826.200			
			verschil met budget 2015	
			6% minder nodig	
			* na activeren investeringsuitgaven	

Scenario B - in stand houden wat goed is en planmatig verbeteren

Indicatie geraamde uitgaven periode 2016-2020			Consequenties kostendekking	
	geraamde uitgave	aandeel	jaarlijks benodigd budget *	
planvorming, onderzoek en facilitair	€ 273.300	3 %	€ 2.168.000	
onderhoud - regulier	€ 1.153.000	16 %		
onderhoud - eenmalig	€ 2.673.500	36 %		
maatregelen	€ 265.000	4 %		
personeel & overhead	3.047.600	41 %		
totaal	€ 7.412.400			
			verschil met budget 2015	
			7% minder nodig	
			* na activeren investeringsuitgaven	

Voor verdere details en onderbouwing van de uitgangspunten wordt verwezen naar hoofdstuk 11 en 12 van het achtergronddocument.

Voor alle activiteitenprogramma's geldt dat de komende planperiode minder budget nodig is in vergelijking tot het referentiejaar 2015. Dit is het directe gevolg van het inboeken van het besparingspotentieel. Door in OWO verband slimmer (samen) te werken en over te stappen van normgestuurd beheer naar output/outcome gestuurd beheer kan bespaard worden op de uitgaven.

6.5 Organisatie

Het overgrote deel van de gemeentelijke watertaken wordt uitgevoerd door de afdeling Ruimte. Daarnaast verleent de afdeling Middelen ondersteuning.

Aan de hand van de handreikingen vanuit de Leidraad Riolering is per activiteitenprogramma bepaald hoe groot de eigen organisatie moet zijn voor het realiseren c.q. in stand houden van het gewenste kwaliteitsniveau van het scenario. Deze raming is gebaseerd op de areaalgegevens, de omvang van het regulier onderhoud en de eenmalige investeringen die gepaard gaan met de scenario's.

In lijn met het GRP 2010-2014 geldt dat er zoveel mogelijk werkzaamheden door de eigen dienst wordt uitgevoerd. Alleen op die onderdelen waar specialistische kennis nodig is wordt externe inzet aangewend.

Invulling eigen organisatie:

In lijn met de Leidraad Riolering is onderscheid te maken in twee situaties:

1. De gemeente voert alle werkzaamheden uit met eigen personeel (met uitzondering van de fysieke aanleg of vervanging van het riool of andere rioolobjecten).
2. De gemeente zet zoveel mogelijk werkzaamheden extern weg.

Huidige formatie

Onderstaand schema toont de huidige formatie (situatie 2013, bron nulmeting FBWK 2012).

	beschikbare capaciteit op jaarbasis (fte)
binnendienst	1,9
buitendienst	4,7
totaal	6,6

De formatie van de buitendienst is gebaseerd op basis van de geboekte uren. Gebleken is dat dit niet de netto uren zijn die aan de gemeentelijke watertaken worden besteed. Na vaststelling van dit GRP wordt de urenmatrix daar dan ook op bijgesteld.

Benodigde formatie

Aan de hand van de Leidraad Riolering is een indicatie gegeven van de gemiddelde jaarlijkse benodigde formatie. Onderstaand schema toont de resultaten. Het gaat hierbij om een vergelijk met een gemeente met minimaal 20.000 inwoners en 50.000 inwoners.

	indicatie jaarlijkse benodigde capaciteit (fte)		
	binnendienst	buitendienst	totaal
activiteitenprogramma A	2,0	3,1	5,1
activiteitenprogramma A⁺	2,0	3,1	5,0
activiteitenprogramma B	1,6	2,4	4,0

Omdat de formatie niet alleen afhankelijk is van het aantal inwoners van de gemeente maar ook van het areaal en zeker ook van de werkwijze (uitbesteden of zelf doen) wordt de formatie niet aan de hand van de Leidraad Riolering bijgesteld. In de komende planperiode wordt onderzoek gedaan naar de omvang van de formatie.

7 Wat betekent dit? Koers financiën

De uitvoering van de gemeentelijke watertaken kost veel geld. Deze uitgaven worden gedekt vanuit de rioolheffing dat door de bewoners en ondernemers in de gemeente wordt bijeengebracht. Dit hoofdstuk gaat in op de keuzes (en bijbehorende voorstellen) voor de bekostiging van deze uitgaven. In hoofdstuk 12 van het achtergronddocument zijn uitgangspunten en rekenmethode nader toegelicht.

7.1 Toerekening kosten

Er wordt toegewerkt naar een 100% kostendekkend tarief. Dit geldt alleen voor kosten die tot nu toe worden toe gerekend aan de watertaken. Dit zijn niet alle kosten die wettelijk gezien toegerekend mogen worden. Voorbeelden van de kosten die niet toegerekend worden maar wel toegerekend mogen worden, zijn kosten die gemaakt worden voor het straatvegen en voor het baggeren van vijvers waarop vanuit de riolering wordt geloosd via een overstort of een hemelwaterriool. Deze kosten worden nu ten laste gebracht aan andere producten.

7.2 Wie betaalt momenteel?

In 2009 heeft de gemeente, uit oogpunt van milieubewustzijn en kostenbewustzijn, ervoor gekozen het tarief voor de rioolheffing te splitsen in een heffing voor inzamelen, transport en (lokaal) zuiveren van stedelijk afvalwater en een heffing voor inzamelen en verwerken van afvloeiend hemelwater en overtollig grondwater.

Beide heffingen worden opgelegd aan eigenaren van de percelen en betreft in beide gevallen een vast bedrag. In 2016 is de tariefstelling als volgt:

- Eigenarendeel afvalwater heffing: € 106,00
- Eigenarendeel hemelwater heffing: € 43,00

De hoogte van deze tarieven is sinds de vaststelling van het GRP 2010-2014 niet gewijzigd. Ook voor 2015 en 2016 is dit tarief ongewijzigd gebleven.

Afvalwaterheffing

De afvalwaterheffing wordt opgelegd aan percelen die direct of indirect afvalwater lozen op een gemeentelijke voorziening (riolering of IBA). In 2016 wordt aan 11.188 percelen een afvalwaterheffing opgelegd. Aan percelen die niet op het gemeentelijk riool of IBA zijn aangesloten wordt geen rioolheffing opgelegd. Dit betreft 641 percelen in het buitengebied.

Hemelwaterheffing

De hemelwaterheffing wordt opgelegd aan de gebruikers van een perceel waarvan het hemelwater en/of grondwater direct of indirect loost op een gemeentelijke voorziening. In 2016 wordt aan 11.802 percelen een hemelwaterheffing opgelegd.

De achterliggende jaren hebben diverse perceelseigenaren bezwaar ingediend tegen de heffingsaanslag omdat het betreffende perceel geen hemel- en/of grondwater loost op een gemeentelijke voorziening maar loost op een voorziening die in eigen beheer is of in beheer bij derden (bijvoorbeeld het waterschap). Op grond van de begripsomschrijving uit de rioolheffingsverordening zijn de bezwaarmakers in het gelijk gesteld waardoor hun bezwaar gegrond werd verklaard. Dit heeft ertoe geleid dat het aantal percelen wat een hemelwaterheffing opgelegd krijgt is verminderd (377 aanslagen minder).

Toename heffingseenheden als gevolg van areaaluitbreiding

Er wordt de komende planperiode geen rekening gehouden met een toename van de heffingseenheden.

Inkomsten rioolheffing

Via de inkomsten van de rioolheffing worden de kosten voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken bekostigd. De totale opbrengst van de rioolheffing schommelt de afgelopen jaren rond de € 1,7 miljoen. In 2016 wordt in totaal circa **€ 1693.400** aan rioolheffing opgelegd.

7.3 Heroverweging heffingsgrondslag

In het kader van dit nieuwe GRP is in samenhang met het onderzoek naar besparingsmogelijkheden een heroverweging van de heffingsgrondslag rioolheffing ter sprake gekomen. De OWO gemeenten dekken de kosten voor de gemeentelijke watertaken via de inkomsten vanuit de rioolheffing. Deze wordt door gemeente Ooststellingwerf gemeenschappelijk geïnd. Op dit moment hanteren de 3 gemeenten verschillende heffingsgrondslagen. Een uniforme gemeenschappelijke heffingsgrondslag biedt efficiency voordeel. Er zijn dan niet langer 3 verschillende systemen nodig en ook de afhandeling van de bezwaarschriften kan eenvoudiger verlopen omdat er één methodiek wordt gehanteerd. Nader onderzoek in de komende planperiode moet aantonen hoe groot dit efficiency voordeel is en welke consequenties daaraan zijn verbonden. Vooruitlopend op dit onderzoek is tijdens het planvormingstraject van dit nieuwe GRP met de Raad gesproken over deze heroverweging.

Heffing voor grootverbruik

Op dit moment maken wij onderscheid in soort lozing (afvalwater of hemel-/grondwater) maar niet naar omvang van de lozing. De buurgemeenten Ooststellingwerf en Opsterland hanteren beide een grootverbruikheffing op basis van waterverbruik. Uit het oogpunt van milieu- en kostenbewustzijn is dit een logische keuze. Het water wat woningen en bedrijven lozen op het gemeentelijk riool moet door de gemeente verwerkt worden.

Hoe meer water er geloosd wordt hoe meer kosten de gemeente maakt (we moeten grotere buizen aanleggen en de pompen in onze gemalen zullen langer moeten draaien; meer energiekosten). Door het tarief te koppelen aan het waterverbruik kunnen we bewoners en ondernemers hier bewust(er) van maken en een deel van onze extra kosten compenseren.

Tijdens de werkvergaderingen met de Raad is gediscussieerd over het instellen van een grootverbruikheffing. De Raad herkent zich in de extra kosten die de gemeente maakt bij grootverbruikers en het voorstel dat het dan ook redelijk en billijk is deze kosten door te belasten aan de lozer (het principe van de kosten veroorzaker betaalt). Maar de Raad heeft gelijktijdig zorgen geuit over het onevenredig belasten van de veehouders bij het toepassen van een grootverbruikheffing. Een aanzienlijk deel van het waterverbruik bij veehouders wordt namelijk gebruikt voor veedrenking. Dit water wordt dus niet geloosd op de gemeentelijke riolering.

Uiteindelijk is geconcludeerd dat voor een mogelijke instelling van een grootverbruikheffing eerst aanvullend onderzoek nodig is. Dit wordt de komende planperiode in OWO verband opgepakt (als onderdeel van de verkenning naar een uniforme gemeenschappelijke heffingsgrondslag).

Heroverweging grondslag hemel- en grondwaterheffing

Een tweede punt voor de heroverweging betreft de heffingsgrondslag voor de hemel- en grondwaterheffing. Bij de overgang van het rioolrecht naar rioolheffing in 2009 wou de gemeente meer recht doen aan het principe "de profijthebber betaalt". Daarom is gekozen voor het splitsen van de rioolheffing in een afvalwaterheffing en een hemel- en grondwaterheffing. De gemeente zorgt ervoor dat een ieder met droge voeten bij de voorzieningen (winkels en scholen) in de dorpen kan komen. Een ieder heeft hier baat bij (ongeacht of het perceel wel of niet is aangesloten op de riolering). Via de hemel- en grondwaterheffing bekostigt de gemeente de inspanningen die daarmee gemoeid zijn.

De huidige heffingsgrondslag is gebaseerd op de in 2010 voorhanden zijnde modelverordening van de VNG. Hierbij is nadrukkelijk het lozen van hemel- en grondwater op een gemeentelijke voorziening als voorwaarde opgenomen. Gebleken is dat met deze voorwaarde niet goed invulling gegeven wordt aan het principe “de profijthebber betaalt”. Dit kan wel met het invoeren van een basisheffing en een afvalwaterheffing. Bij alle percelen wordt het basisheffing opgelegd en bij de percelen die aangesloten zijn op de riolering wordt naast het basisheffing ook een afvalwaterheffing opgelegd.

Tijdens de werkvergaderingen met de Raad is gediscussieerd over deze heroverweging. Voorgesteld wordt na vaststelling van dit GRP de rioolheffingsverordening 2017 hierop aan te passen.

7.4 Heroverweging afschrijvingsmethodiek

Mede naar aanleiding van het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) is er onderzoek gedaan naar besparingsmogelijkheden. In het FBWK hebben de Fries waterketenpartners in 2012 aangegeven in 2020 structureel € 12,1 miljoen euro minder meerkosten te willen hebben op de jaarlijkse kosten. Een onderdeel waar in kader van het FBWK naar gekeken is de afschrijvingsmethodiek. Hierbij is ondermeer gekeken naar het inkorten van financiële afschrijvingstermijnen, het direct afboeken van investeringen en daaraan gekoppeld sparen voor toekomstige investeringen. Bij deze verkenning zijn de meest recente richtlijnen van de commissie BBV (november 2014) meegenomen.

Gelet op de huidige financiële positie is het aanpassen van de afschrijvingsmethodiek niet wenselijk.

7.5 Ontwikkeling tarief rioolheffing

In paragraaf 7.3 is de heroverweging van de heffingsgrondslag beschreven die tijdens het planvormingstraject aan de orde is geweest. Voor deze heroverweging is eerst op onderdelen aanvullend onderzoek nodig. Daarom is voorgesteld de heroverweging niet als onderdeel in de besluitvorming van dit GRP op te nemen. De ontwikkeling van het tarief rioolheffing die in deze paragraaf wordt gepresenteerd is daarom gebaseerd op de bestaande heffingsgrondslag (peildatum eind 2015).

In onderstaand schema is het tariefsvoorstel voor scenario A, A⁻ en B gepresenteerd. Uitgangspunt bij de tariefsvoorstellen is dat de tarieven in 10 jaar tijd (2 GRP planperioden) geleidelijk stijgen tot een kostendekkend tarief in 2025.

Scenario A

jaar	kosten-dekkend tarief [€]	tariefs-voorstel [€]	dekkings-graad	ontwikkeling reserve [x € 1.000]
2016	187	149	80%	1.777
2017	188	156	83%	1.413
2018	194	164	85%	1.073
2019	199	172	87%	772
2020	196	181	92%	600
2021	198	190	96%	506
2022	199	200	100%	510
2023	205	210	102%	558
2024	215	212	99%	528
2025	212	212	100%	532

Scenario A⁻

jaar	kosten-dekkend tarief [€]	tariefs-voorstel [€]	dekkings-graad	ontwikkeling reserve [x € 1.000]
2016	187	149	80%	1.777
2017	188	156	83%	1.411
2018	192	164	85%	1.092
2019	199	172	86%	785
2020	196	180	92%	605
2021	198	189	96%	504
2022	199	199	100%	502
2023	204	208	102%	545
2024	213	210	98%	506
2025	210	210	100%	504

Scenario B

jaar	kosten-dekkend tarief [€]	tariefs-voorstel [€]	dekkings-graad	ontwikkeling reserve [x € 1.000]
2016	187	149	80%	1.780
2017	187	156	83%	1.421
2018	190	163	86%	1.115
2019	196	170	87%	815
2020	194	178	92%	631
2021	196	186	95%	520
2022	196	194	99%	498
2023	202	203	101%	512
2024	210	207	98%	474
2025	207	207	100%	475

8 Wat spreken wij af?

Met dit nieuwe GRP worden 3 beleidsscenario's voorgesteld:

Scenario A	"klimaatbestendig en duurzaam (riool)waterbeheer" Met dit scenario wordt de ambitie van het GRP 2010-2014 doorgezet. Deze ambitie richt zich op in stand houden wat goed functioneert en datgene verbeteren wat nog niet goed functioneert. Bij het verbeteren ligt er een sterk accent op het klimaatbestendiger maken van de voorzieningen en duurzaam (riool)waterbeheer. Dit scenario anticipeert op de klimaatsveranderingen waar we in Nederland mee te maken hebben/krijgen.
Scenario A⁺	"klimaatbestendig (riool)waterbeheer" Met dit scenario wordt de ambitie van het GRP 2010-2014 deels doorgezet. Deze ambitie richt zich op in stand houden wat goed functioneert en datgene verbeteren wat nog niet goed functioneert. Bij het verbeteren ligt er een accent op het klimaatbestendiger maken van de voorzieningen. Dit scenario anticipeert op de klimaatsveranderingen waar we in Nederland mee te maken hebben/krijgen. Wel zal dit scenario (in vergelijking tot de ambitie van het GRP 2010-2014) minder accent leggen op het pro-actief afkoppelen.
Scenario B	"in stand houden wat goed is en planmatig verbeteren" Met dit scenario wordt de basisambitie van het GRP 2010-2014 doorgezet. Ook deze ambitie richt zich op in stand houden wat goed functioneert. Structureel budget om op anticiperende wijze voorzieningen klimaatbestendiger te maken en duurzaam (riool)waterbeheer toe te passen (de hoge accenten) is er niet. Verbeteringen op dat vlak zullen met zeer beperkte meerkosten uitgevoerd worden. Dit vraagt om planmatig verbeteren.

Door in OWO verband slimmer (samen) te werken en over te stappen van normgestuurd beheer naar output/outcome gestuurd beheer kunnen wij besparen op onze uitgaven. Het inboeken van dit besparingspotentieel resulteert in een gemiddeld jaarlijks benodigd budget wat varieert rond de € 2,1 miljoen voor de planperiode 2016-2020. Voor alle activiteitenprogramma's geldt dus ook dat de komende planperiode minder budget nodig is in vergelijking tot het referentiejaar 2015.

Op dit moment wordt er via de rioolheffing jaarlijks circa € 1,7 miljoen aan inkomsten gegenereerd. De tekorten worden opgevangen vanuit de reserve. Maar de bodem van deze reserve is in zicht. Om de scenario's waar te kunnen maken is een verhoging van de inkomsten via de rioolheffing noodzakelijk. Dit kan door het tarief te verhogen en/of de heffingsgrondslag aan te passen.

Besluitvorming

De Raad heeft in haar vergadering van 7 maart 2016 het beleidskader vastgesteld door beleidsscenario A als ambitie vast te stellen. Inclusief het vrijgeven van de middelen om het college in staat te stellen het beoogd kwaliteitsprofiel waar te kunnen maken.

- 5 -

Registratienummer: 2016-001088/r

De raad van de gemeente Weststellingwerf;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders;

besluit

- a. Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020, scenario A vast te stellen;
- b. De bijgevoegde begrotingswijziging vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 7 maart 2016,
de griffier, de voorzitter,

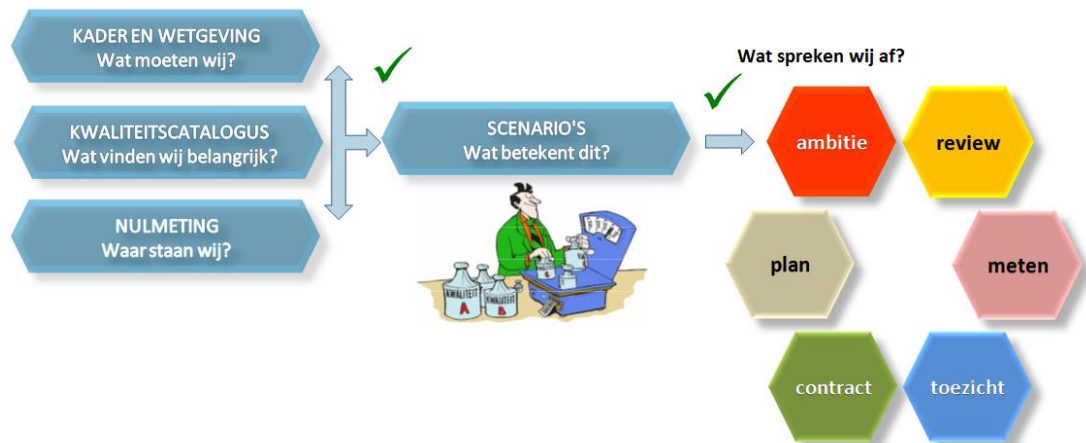
Het volledig Raadsbesluit is opgenomen in het achtergronddocument.

Procesgang

Dit GRP is in samenspraak met Wetterskip Fryslân tot stand gekomen. De Provincie Fryslân is tussentijds op de hoogte gesteld. Nadat het GRP is vastgesteld wordt het GRP ter kennisgeving naar de provincie en het Wetterskip gestuurd.

Operationalisering

Op basis van dit besluit (**ambitie**) maakt de afdeling Ruimte jaarlijks het operationeel programma gemeentelijke watertaken (plan). Met de uitvoering van deze jaarprogramma's wordt de ambitie gerealiseerd. Met behulp van de operationele plannen wordt jaarlijks de voortgang gerapporteerd (**toezicht, meten** en **review**) over uitgevoerde en nog uit te voeren maatregelen met het daarbij behorende financiële overzicht.

In 2019 aan het einde van de planperiode van dit GRP vindt een herijking plaats. Bij het nieuwe GRP wordt bepaald of de ambitie die nu wordt vastgesteld nog een acceptabele ambitie voor de volgende planperiode is, rekening houdende met het wettelijk kader en de situatie op dat moment.